Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 41 (1285) ГОД XXV БЕЛАСТОК 12 КАСТРЫЧНІКА 1980 г. ЦАНА 2 ЗЛ.

НЕЗАБЫЎНЫЯ хвіліны

Двухпавярховы будынак Бельскага беларускага ліцэя імя Браніслава Тарашкевіча купаецца ў промнях вераснёўскага сонца. Быццам школьнікі на заняткі, прыбываюць у яго сцены маладзейшыя і старэйшыя людзі і напаўняюць яго нязвыклым, нештодзённым гоманам, сардэчнасцю і воклічамі. „Чэсць! Як жывеш?! Столькі год цябе не бачыў! Здароў, мой дружа!“ Паціскаюць яны рукі, абдымаюцца, размаўляюць неяк асабліва, па-святочнаму, па-сямейнаму, як брат з братам, як сястра з сястрою, якія доўга не бачыліся. І школа, якая быццам маці благаславіла сваіх дзяцей у жыццёвую дарогу, сёння чулліва спатыкае іх на сямейным свяце — II з'ездзе сваіх выпускнікоў, якія з'ехаліся з усіх канцоў нашай краіны.

І так, як калісьці, яны ў вялікай спартыўнай зале, у якой распачалася святочная, афіцыйная частка з'езда. Распачалася дзяржаўным гімнам і ўняседнем школьнага сцяга, на якім відаць

(Працяг на стар. 4)

Намеснік міністра асветы і выхавання генерал Гушча ўручае дырэктару ліцэя Аляксею Карпюку найвышэйшую ўзнагароду міністэрства — памятны медаль Камісіі нацыянальнай адукацыі.

Удзельнікі з'езда.

З ДУМКАЙ АБ РАБОЧЫХ

Аб чыгуначных праблемах пісалася многа ў „Ніве“. Краналіся справы безупыннага спазнення цягнікоў, беспарадку на станцыях і г.д. Асаблівую ўвагу звярталі мы на неправідловае курсаванне рабочых цягнікоў. Такім чынам людзі, рабочыя і школьнікі, марнавалі многа часу, бо цягнік прыходзіў намнога раней, чым пачыналася праца або школа, і ад'язджаў праз некалькі гадзін пасля працы.

У адным з адказаў для „Нівы“ Цэнтральная дырэкцыя ПКП паведаміла рэдакцыі, што ў верасні яны падрыхтуюць сустрэчу з удзелам рабочых калектываў Гайнаўкі, Бельска, Чаромхі, Семяноўкі і Белавежы, а таксама з удзелам прадстаўнікоў „Нівы“. На сустрэчы гэтай супольна разважыцца справа новага расписання цягнікоў.

І вось 9 верасня паехаў я ад імя „Нівы“ на такую сустрэчу ў Гайнаўцы. Хачу сказаць, што былі запрошаны на яе начальнікі чыгуначных станцый з нашай тэрыторыі, і начальнік гмін і кіраўніцтва большых прадпрыемстваў рабочых цэнтраў. Спадзяваўся я сустрэць натоўп зацікаўленых, бо ж справа важная для ўсіх. У сапраўднасці прыехала ўсяго 15 чалавек. Найбольш здзіўляе факт, што ў сустрэчы не ўдзельнічалі начальнікі гмін.

Адкрываючы рабочую нараду, бо так гэтую сустрэчу трэба назваць, намеснік начальніка Упраўлення руху ЦДОКП у Варшаве Рышард Дробік сказаў: „Тое, што мы сёння тут сустрэліся, гэта ў асноўным заслуга рэдакцыі „Ніва“. Прагледзеўшы грунтоўна скаргі чытачоў, мы прыйшлі да вываду, што сапраўды нешта празявалі ў сваім расписанні цягнікоў. Хочам каб у будучыні людзі не трацілі дарэмна часу на даезды. Аднак датычыць гэта толькі давозу і адвозу рабочых на працу і вучняў у школы. Усім іншым чыгунка не можа дагадзіць“.

І пачалася прымерка. Начальнік Дробік прыехаў у Гайнаўку са штабам працаўнікоў, адказных за нашу тэрыторыю. На дошцы былі напісаны гадзіны ад'езду і прыезду цягнікоў на кожнай станцыі. І прадстаўнік чыгункі звяртаўся з пытаннямі да начальнікаў паасобных станцый, на якую гадзіну трэба ім давезці людзей на працу. Дыскусія была сапраўды шчырая і праходзіла ў рабочай атмасферы. Пасля кожнага варыянта прадстаўнікі чыгункі канкрэтна рашалі, якія маюць быць гадзіны курсавання кожнага цягніка. Выявілася, што, каб дагадзіць падарожным у акрузе Семяноўка-Гайнаўка-Чаромха-Бельск, трэба ўвесці новых восем цягнікоў. І начальнік Дробік абяцаў, што гэткая развязка магчымая. Спадзяюся, гаварыў начальнік, што наша сённяшняя сустрэча прынясе канкрэтныя вынікі. Мы ж таго сюды і прыехалі. Праз год у гэтым жа часе можам яшчэ раз сустрэцца і абмеркаваць вынікі нашай працы.

У дыскусіі нарадзілася думка, каб у летнім сезоне з Гайнаўкі ў Белавежу ўвесці курсаванне цягніка ў роўных адрэзках часу, напрыклад: а 8, 10, 12,

(Працяг на стар. 5)

Новыя вершы

* * *

Помню, мяне разбудзілі
Нёман — бруістаю скрыпкай,
Вецер — гармонікам гулкім,
Месяц — няўрымслівым бубнам.
Нават і сам не заўважыў,
Як я да іх далучыўся
І ўсё жыццё валачуся
З імі па родных дарогах.

Калі пачуеце часам
Гул на вясновай дарозе,
Знайце: ідуць валачобнікі —
Нёман з бруістаю скрыпкай,
Вецер з гармонікам гулкім,
Месяц з няўрымслівым бубнам
І я.

* * *

Аднойчы мяне
Асяніла думка,
Што, калі пачаць адганяць
Назад стрэлкі гадзінніка,
Можна зноў вярнуцца
У юнацтва.

Бяда толькі:
Ні мае блізкія,
Ні члены камісіі вынаходніцтваў,
Ні дактары
У гэта не вераць,
Як часта не верылі
У многія геніяльныя адкрыцці.

* * *

Спадзяваўся сустрэцца
З сябрамі, з сасной,
Што бусланкай шумела
Ля хаты маёй.

Ды з блакадных гадоў
Мала хто ацалеў
З маіх аднасяльчан,
З равеснікаў-дрэў.

На дарогах-шляхах —
Курганы, курганы,
А над імі стаяць
Абеліскі вайны.

Як шкада, што на іх
Сярод прозвішч байцоў
Не знайшоў я
Знаёмых сасны і буслоў.

Толькі парастак з яе
Узняўся, як парасон.
О, каб новых буслоў
Дачакаўся і ён!

* * *

У шчасці
Нават блізкіх
Хутчэй забываюць
Адышоўшых.

І калі ты
Нікому не жадаеш
Гора,
Павінен радавацца,
Што і цябе забудуць.

* * *

Я цябе сягоння стрэціў.
А чаму, скажы, не ўчора,
А яшчэ лепш — пазаўчора,
Калі поўдзень мой быў свецел.

Калі мне зязюлі часта
Шчодрыя гады дарылі,
А цыганкі варажылі
Пра нязведанае шчасце.

Калі за маім застоллем
Было меней песень сумных,
А бясед сяброўскіх шумных,
Звонкіх чарак было болей.

І ўсё ж рад я гэтай стрэчы,
Што ўспаміны абудзіла,
Веснім сонцам азарыла
Мой асенні позні вечар.

* * *

Як шкада,
Што страхавыя ўстановы,
Якія страхуюць ад пажару,
Ад зладзеяў
І іншых розных выпадкаў, —
Не страхуюць
Ад няшчаслівай любові,
Ад якой страты,
Мусіць, самыя большыя.

* * *

Той, хто сказаў,
Што жыццё пражыць —
Не поле перайсці,
Відаць, ніколі
Не пераходзіў
Поля замініраванага.

Максім Танк

VI ПЛЕНУМ ЦК ПАРП

У днях 4—6 б.м. працягваў працу VI Пленум ЦК ПАРП. З дакладам Палітбюро на тэму „Палітычнае становішча краіны і цяперашнія заданні партыі" выступіў І сакратар ЦК Станіслаў Каня. У спрэчках выступіла 70 аратараў. Пленум адобрыў даклад Палітбюро і вызначыў задачы партыі на перыяд падрыхтоўкі да IX з'езда (надзвычайнага).

Пленум увёў змены ў асабовым саставе ЦК. Пленум вывеў з саставу Палітбюро З. Грудня (з увагі на стан здароўя) і з сакратарыята А. Жабінскага (стаў І сакратаром ВК у Катавіцах). Пленум выбраў сакратаром ЦК К. Барцікоўскага, кандыдатамі ў члены Палітбюро В. Крука, Р. Нэя, членам сакратарыята С. Габрыельскага. Пленум пашырыў састаў Цэнтральнай камісіі партыйнага кантролю.

У заключэнне на Пленуме выступіў С. Каня.

КАЛЯНДАР

220 гадоў назад
17.10.1760 нар. А. К. Сен-Сімон, французскі філосаф, адзін з заснавальнікаў утапійнага сацыялізма.

140 гадоў назад
14.10.1840 нар. Д. Пісараў, рускі публіцыст, літаратурны крытык, філосаф.

65 гадоў назад
14.10.1915 нар. У. Краўчанка, беларускі савецкі пісьменнік.

60 гадоў назад
17.10.1920 пам. Дж. Рыд, амерыканскі пісьменнік і публіцыст, аўтар кнігі „10 дзён, якія скаланулі свет".

ЧЫТАЧ!

Ці Вы ўжо выпісалі „Ніву" на 1981 год? Выпісалі. Дзякуем. І сваім знаёмым за граніцу таксама? Цудоўна! Тады прыпомніце, калі ласка, суседзям, што яшчэ марудзяць, наш надзёны лозунг: толькі скнара і лянівы не выпісываюць „Нівы"!

А ўмовы падпіскі ў рэдакцыйнай „стопцы".

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY
ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca: RSW „Prasa-Książka-Ruch" Kombinat Wydawniczo-Kolportażowy w Białymstoku.
Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku.
Ogłoszenia przyjmuje: Biuro Reklam i Ogłoszeń ul. Wesołowskiego 1, 15-950 Białystok, tel. 232-41 w. 278, oraz wszystkie biura ogłoszeń RSW „Prasa-Książka-Ruch" na terenie całego kraju. Za treść ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności. Prenumeratę przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał, I półrocze i na cały rok następny; do dnia 10 poprzedzającego okres prenumeraty na pozostałe okresy roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartalna 26 zł, półroczna 52 zł, roczna 104 zł. Jednostki gospodarki uspołecznionej, organizacje społeczne zamawiają prenumeratę w miejscowych Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch", w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów, w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie, nr 1153-201045-139-11; prenumerata ta jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zlecających instytucji i zakładów pracy.
„Niwa" — PLISSN-0546-1960. Nr indeksu 36671.
Zam. 1506. Nakład 7.800 I-2

І добрае ж „урачыстае пітво"! *Фота У. Казлова.*

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З БЕЛАРУСІ

Бакал беларускага шампанскага

Бахус, бог вінаробства, сядаючы за святочны беларускі стол, думаецца, быў бы задаволены: тут і віно, і піва, і „Бальзам беларускі", і знакамітыя „Белавежская водка" і „Зуброўка" ў своеасаблівых бутэльках-квартах. А нядаўна стол аздобіла шампанскае — таксама сваё, „дамарослае".

Больш за 5 мільёнаў бутэлек гэтага „боскага", „урачыстага" пітва выпусціў у мінулым годзе Мінскі завод шампанскіх він — дваццаць сёмы па ліку, самы малады ў краіне. Яму ўсяго два гады, і працаўнікі яго таксама маладыя. 24 гады Валерыю Байко — начальніку аддзела шампанізацыі, нямнога болей 20-ці мае Вольга Слабадзянюк, якая ўзначальвае аддзел вінных матэрыялаў. Гэта асноўныя аддзелы на прадпрыемстве, у якіх віно рыхтуюць да ферментацыі, а потым яно праходзіць гэты працэс. Шампанскае — гэта сухое віно, а дакладней, сумесь некалькіх він — купаж, які прайшоў паўторную ферментацыю. У выніку ў ім збіраецца вуглекіслата, што дае віну шыпучасць, ірдзістасць — святочнасць.

Віно-сыравіна прывозіцца сюды з Малдавіі, Грузіі, Краснадарскага краю. І адтуль жа, з вінаградных краёў, паходзяць таксама спецыялісты па вырабу віна. Вольга Слабадзянюк закончыла вінаробчы факультэт Краснадарскага палітэхнічнага інстытута, Валерый Байко — Адэскі інстытут. А дырэктар завода Яўген Ермачонак і галоўны шампаніст Любоў Яшына прыехалі са Свярдлоўска, дзе працавалі на такім жа прадпрыемстве.

— Свярдлоўскае шампанскае і беларускае — якое смачнейшае? — пытаю паўжартам.

— Пра смак спрачаюцца — гэта ж мая прафесія, — таксама хітравата адказвае галоўны шампаніст. — Але хоць беларускае шампанскае яшчэ не мае канчаткова ўсталяванага „характару", яно мне падабаецца.

Праўда, на ўсесаюзнай дэгустацыі беларускае шампанскае ўжо атрымала прыхільныя водгукі. І цяпер яго стваральнікі працуюць над замацаваннем дадатных якасцей у яго „характары". А раз ён у стадыі станаўлення — гэта не простае заданне. Віно, аказваецца, можа капрызіць, можа нават хварэць пры нетактоўным з ім абыходжанні. Яно не пераносіць, напрыклад, сутыкнення з чорным металам. І паколькі метад шампанізацыі ў нас не бутэлечны, як на радзіме шампанскага — у французскай правінцыі Шампань, але рэзервуарны, то рэзервуары — вялізныя металічныя бакі — пакрываюцца эмаллю...

17 дзён працягваецца шампанізацыя, а ўвесь працэс, з падрыхтоўкай, — паўгода. Але ўрэшце віно гатова. Разліта ў бутэлькі. Астуджаны яго запал (даслоўна — зніжана тэмпература). На корак надзета ўціхамірваючая „ўздэчка", на рыльца — шыкоўнае маніста-эмблема. Яшчэ 5 дзён — кантрольны тэрмін — і „ўрачыстае пітво" падаецца ў падарожжа. На святочны стол беларусаў.

Л. Карпіевіч

КОЛЬКІ ПАДПІСАК НА „НІВУ"

Пошта ў **Каралёвым Мосце** абслугоўвае дзесяць большых і меншых вёсак, між іншым Калодна, Залукі, Радунін, Сафіпаль, Каралёвы Мост, Пясчанікі, Даўнева, Пераходы і іншыя. Жыхары Каралёвага Мосту і навакольных вёсак маюць 40 падпісак на „Ніву". Найбольш даручае яе пісьманосец Людміла Матафей. Апрача таго, сяляне ахвотна чытаюць наступныя газеты і часопісы: „Гадоўля быдла" — 102 экземпляры, „Газета вспулчэсная" — 90, „Аграхімія" — 68 і „Грамада-Рольнік польскі" — 30 экземпляраў.

У раёне абслугоўвання пошты ў **Юшкавым Грудзе** 23 вёскі і вёсачкі. Газеты, пісьмы і розныя пасылкі дастаўляюць у іх чатыры лістаношы. „Ніву" найахвотней выпісваюць у Ціванюках, Юшкавым Грудзе, Баршчэве, Кухмах, Багнюках, Рудні, Бяндзюзе, Рыбаках, Аднозе, Тайніцы Дольнай, Бандарах і Боўтрыках. Найбольш маюць падпісак пісьманосцы Мікалай Крупіцкі, Уладзіслаў Каліноўскі і Канстанцін Нос. Усіх разам падпісак на „Ніву" 75. Мы на чацвертым месцы. Найбольш падпісчыкаў маюць газеты і часопісы: „Гадоўля быдла" — 325, „Газета вспулчэсна" — 188 і „Грамада-Рольнік польскі" — 99. Жаночы тыднёвік „Пшыяцюлка" выпісвае 21 асоба.

У акрузе Каралёвага Мосту і Юшкавага Груда ёсць яшчэ вёскі, жыхары якіх не робяць падпіскі на беларускі тыднёвік. Пісьманосцы з Юшкавага Груда ахвотна даручалі б „Ніву" таксама ў Калясное, Супруны і Тайніцу Гурную і крыху больш у Гарбары, Сахаркі, Мацейкаву Гару, Круглы Лясок, Сушчу, Бахуры і Плянты. **(яц)**

II пленум ГП БГКТ ● Сустрэча ● Новыя вершы Максіма Танка ● Сакрэт Страдывары ● Бібліяграфічны куточак ● Дрэвы ў народным вераванні ● Гародчык цёткі Мальвіны ● Восень у запісках натураліста ● Пад сцягам батальёна ● З расказаў дзеда Раманчука ● Весткі з Ласінкі, Бельска, Крываціч, Пасынак, Чаромхі, Тапаркоў ● Калі сніцца гітара ● Голас Кустусёвай жонкі ● Песня „Najwięcej witaminy mają polskie dziewczyny".

Niedziela 12 X — 6.20 TTR. Uprawa rośl. sem. III. 6.50 Mech. rol. sem. III. 7.20 Nasze spotkania. 7.40 Now. w domu i zagr. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.25 Telewizjada. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Wojsk. pr. rozr. 11.10 Pr. wojsk. 11.45 Uroczysta Odprawa Wart. 12.35 Dziennik. 12.55 Rolnicze rozmowy. 13.25 Dla dzieci. 13.50 Koncert Życzeń. 14.35 Los. dużego lot. 14.50 Tylko w niedzielę.

Poniedziałek 13 X — 13.30 RTSŚ — J. pol. sem. I. 14.00 Chem. sem. I. 15.30 NURT — psych. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 16.55 Poradnia zdrowego człowieka. 17.15 Polskie drogi odc. VII. pt. „Lekcja poloneza". 18.50 Dobranoc. 19.00 Radzimy rolnikom. 19.10 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.10 Teatr tel. Georgi Dżagarow „Ta nasza mała ziemia". 21.30 Publ. międzynar. 22.10 Dziennik. 22.25 Śledztwo zostało wznowione cz. I. 22.25 Kronika Konkursu Chopinowskiego. 23.00 Dziennik.

Wtorek 14 X — 6.00 RTSŚ — J. pol. sem. I. 6.30 TTR — Chem. sem. I. 11.00 Dla szkół — J. pol. kl. III lic. 13.30 TTR RTSŚ — J. pol. sem. III. 14.00 Fiz. sem. III. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Klub seniora. 16.55 Skojarzenia. 17.15 Dom i my. 17.35 Telewizja Młodych. 18.25 Królik Bugs przedstawia. 18.50 Dobranoc. 19.00 Camerata. 19.30 Dziennik. 20.10 Przyjęcie na 10 osób plus trzy — satyra obycz. 21.10 Pr. publ. 21.50 I Liga hokeja na lodzie. 22.30 Dziennik.

Środa 15 X — 6.00 TTR, RTSŚ — J. pol. sem. III. 8.10 Dla szkół — Chem. kl. VIII. 9.00 Fiz. kl. VI. 11.00 Muz. kl. I. 13.30 TTR, RTSŚ — Mat. sem. I. 14.00 Biolog. sem. I. 15.20 NURT — Mat. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Michałki. 16.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.20 Tele gol. 17.45 Los. małego i express lotka. 18.00 Klub dobrej książki. 18.25 Skarbiec. 18.50 Dobranoc. 19.00 Camerata. 19.30 Dziennik. 20.10 Aktorzy prowincjonalni — film fab. pol. 22.00 Trybuna literacka. 22.30 Dziennik. 22.45 Kronika Konkursu Chopinowskiego.

Czwartek 16 X — 6.00 TTR, RTSŚ Mat. sem. I. 6.30 Biolog. sem. I. 8.10 Dla szkół — Przysp. obr. kl. VIII, I lic. 12.50 J. pol. kl. II—IV lic. 13.30 TTR, RTSŚ Mat. sem. III. 14.00 Biolog. sem. III. 15.20 Pr. dnia. 15.25 Decyzje piętnastolatków. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Czwartek TDC. 17.30 Magazyn motor. 18.00 Poligon. 18.25 Turniej reporterów. 18.50 Dobranoc. 19.00 Sonda. 19.30 Dziennik. 20.10 Z serii: Szeryf McCloud „Apartament w ekskluzywnym hotelu" — ameryk. film krym. 21.25 Pegaz. 22.15 Dziennik. 22.30 Kronika Konkursu Chopinowskiego.

Piątek 17 X — 6.00 TTR, RTSŚ — Mat. sem. III. 6.30 Biolog. sem. III. 8.10 Dla szkół — Geogr. kl. VII. 11.00 Wokół nas kl. I. 12.50 Geogr. kl. VIII. 13.30 TTR — Uprawa rośl. sem. I. 14.00 Mech. rol. sem. I. 14.30 Red. szkol. zap. 15.20 NURT — ped. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Dla dzieci. 16.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.20 Rodzina Połanieckich (IV) — Narzeczeni. 18.40 Radzimy rolnikom. 18.50 Dobranoc. 19.00 Camerata. 19.30 Dziennik. 20.10 Pr. rozr. z udziałem popularnych art. warsz. 21.05 Pr. publ. 22.05 Kronika Konkursu Chopinowskiego. 22.50 Dziennik.

Sobota 18 X — 6.00 TTR — Upr. roślin sem. I. 6.30 Mech. rol. sem. I. 13.30 Uprawa rośl. sem. III. 14.00 Hod. zwierz. sem. III. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Wojsk pr. hist. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Sezam. 17.00 Telewizja Młodych. 17.30 Świat, który nie może zaginąć. 17.55 I liga piłki nożnej. 18.50 Dobranoc. 19.00 Estrada folkloru. 19.30 Dziennik. 20.10 Do krwi ostatniej cz. I — film fab. 21.15 Blisko i daleko. 21.45 Kronika Konkursu Chopinowskiego. 22.05 Dziennik. 22.20 Kabaret — Dudek. (ur.)

Piątek 10 X — 7.35 Klub podróży. 17.45 Film fab. 19.35 Pr. rozr. 20.55 Przegląd piłkarski.

Sobota 11 X — 11.00 Hokej. Dynamo (Moskwa) — CSKA. 16.10 Filmy anim. 16.40 Nie do wiary. 17.45 Film fab.

Niedziela 12 X — 7.05 Koncert chóralny. 12.00 Film fab. 14.40 Klub podróży. 15.40 Filmy anim. 16.00 Panorama międzynar. 17.05 Koncert. 19.35 Pr. estrad.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05 — 12.25 (UKF).

Białowieża Barocco — fr. 14—15. Autostopowicz — czes. 18—19.

Bielsk Podlaski Pojedynek — ang. 13—14. Chiński syndrom — USA 15—17. Dzień Wisły — pol. 18—19.

Czeremcha Nikoleodeon — ang. 14—15. Halo Taxi — NRD 18—19.

Czyże 56 godzin na wagarach — czes. Szczególny dzień — wł. 15—19.

Hajnówka Rewolwer — wł. 13—14. Idealna para — USA 15—16. Corleone — wł. 17—19.

Gródek Dzień szarańczy — fr. 18—19.

Michałowo Jesienna sonata — USA 14—15. Nashville — USA 16—17. Trup w każdej szafie — czes. 18—19.

Mielnik Mroczny przedmiot pożądania — fr. 15. Miłość szesnastolatków — NRD 18—19.

Milejczyce Do siego roku — węg. Prywatne piekło — USA 15—19.

Narew Dora nadaje — węg. Chłopiec z burzy — austr. 15—19.

Narewka Porażenie prądem — węg. Anno Domini — jug. 15—19.

Nurzec Proszę słonia — pol. 14—15. Doktor Poenaru — rum. 16—17. Rewolwer — wł. 18—19.

Orla Ojciec królowej — pol. Krótki sezon — wł. 16—19.

Rajsk Ostatni bal w Różnowie — czes. Rocky — USA 15—19.

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

АНДРЭЙ ПОЛАЦКІ НА КУЛІКОВЫМ ПОЛІ

600 год таму назад, у месяцы верасні, татарскія орды Мамая накіраваліся на Маскву. Масква ў той час была цэнтрам усіх рускіх земель, якія не ўваходзілі ў склад Вялікага княства Літоўскага. Землі гэтыя знаходзіліся яшчэ пад мангольска-татарскай уладай. Маскоўскае княства вяло ў той час паслядоўную палітыку павольнага вызвалення рускіх земель з-пад татарскай няволі. Асабліва востры характар у адносінах да татарскай улады вяло Маскоўскае княства пры княжанні Дзмітрыя, званага пазней Данскім. Ён, як ніхто з яго папярэднікаў, сумеў знайсці саюзнікаў сярод другіх рускіх князёў у яго вызваленчым руху. Такім саюзнікам стаў у гэту небяспечную для ўсёй Русі хвіліну Андрэй Полацкі, князь Полацка, Пскова і Трубчўска — вялікі змагар за вызваленне рускіх земель з-пад улады літоўскага князя Ягайлы. Ён таксама вёў актыўную барацьбу з насіляючымся напорам на яго родную зямлю полацкую лівонскага ордэна. Некалькі год сваімі полацкімі войскамі асаджаў Дынабургскую крэпасць, якая ў той час знаходзілася ўжо ў руках ворага.

І вось наступіў 1380 год. Верасень. Многатысячная армія паволі набліжалася да Масквы. На заклік князя Дзмітрыя Андрэй Полацкі на чале полацкіх і пскоўскіх войск, сумесна са сваім родным братам, які ў той час быў князем Браншчыны, спяшаецца загарадзіць татарам дарогу к Маскве, ды і не толькі да яе.

Для ўсходніх князёў Русі быў гэта змрочны час, час бязлітаснага панавання Залатой арды. Другія княствы, якія не зналі гэтага татарскага панавання, маглі спадзявацца, што такі лёс сустрэне і іх. І вось у гэтую небяспечную хвіліну сярод рускіх князёў, змагароў за вольнасць свайго народа, знаходзіцца Андрэй Полацкі. Ён стаў ініцыятарам смелага тактычнага плана бітвы, якая разгарэлася 8 верасня ў вярхоўі ракі Дон на Куліковым полі. Андрэй Полацкі змог пераканаць Дзмітрыя, што больш пэўны будзе вынік бітвы, калі рускія войскі пераправяцца на другі бок Дона, на той бок, дзе знаходзілася татарская армія. „Аще пребудем зде, слабо будет воинсти сие русское; аще ли по ону сторону Дона перевеземся, крепко и мужественно будет". У няпэўны час бітвы (так напэўна думаў Дзмітрый) не так лёгка будзе тым, у каго страх возьме перавагу над воляй, хто пакіне поле бітвы.

Пераправа праз раку Дон сапраўды дала ініцыятыву рускім войскам, ды акрамя гэтага татары вымушаны былі прыняць бой у невыгодных для іх умовах. Тэрыторыя, якую занялі рускія, празмерна была зрыта ярамі і рэкамі. Такія тапаграфічныя абставіны не дазвалялі татарскім войскам прыняць іх прывычны спосаб атакі. Перш за ўсё Мамай не мог увесці ў акцыю сваіх асноўных сіл — конніцы. І так іх жорсткія атакі сустракалі ўсюды багатырскую абарону рускіх.

У выніку бітва на Куліковым полі закончылася паражэннем татарскіх войск. Дата 8 верасня 1380 г. — гэта знамянальная дата ў гісторыі рускага, беларускага і украінскага народаў. Яна дазволіла зволніць націск татарскай арды на рускі народ, а беларускі і ўкраінскі народы змаглі такім чынам абараніць сваю незалежнасць. Гісторыя беларускага народа ўдзячна за гэта і нашаму земляку Андрэю Полацкаму.

Ф. Берніковіч

З РАСКАЗАЎ ДЗЕДА РАМАНЧУКА

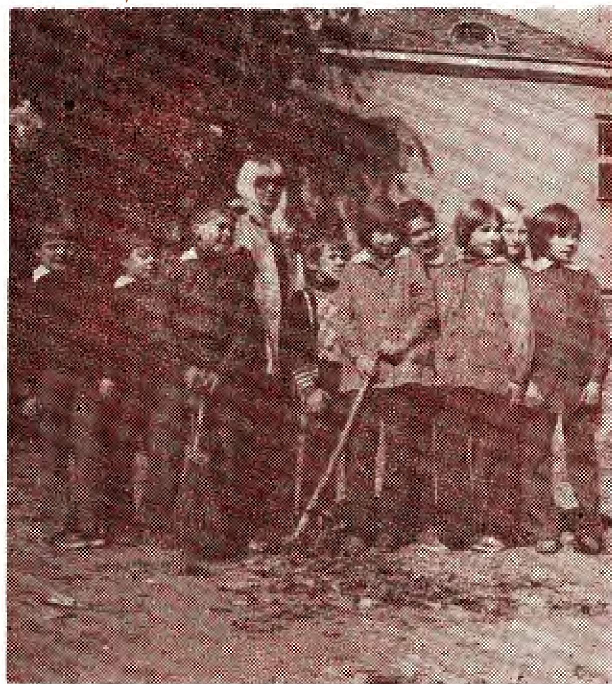
ДАЖЫНКІ

Жніво займала 1-2 тыдні. Самым цікавым быў дзень дажынак. Таго дня цешыліся гаспадары, таксама і жанцы. Яшчэ далёка да канца палоскі, але адчувалася, што будуць дажынкі. Менш адпачывалі ў поўдзень і спяшаліся брацца за работу, каб толькі дажаць. І вось ужо блізка граніцы. Радасны настрой павышаецца. Жанцы налягаюць на работу і пачынаюць спяваць: „Ой вылець, вылець, перапёлачко, бо ўжо жыта ў нас ано толечко! Дажалі жытко, дажнем пшаніцу, выжанем тады і перэпеліцу." Апошнюю жменьку жыта жанцы пакідалі на корані, звязваючы прыпасенай стужкаю ці шнурком. А каласкі з падоўжнаю саломкаю адрэзвалі сярпом. Звязваючы, аздаблялі рабінаю, кветкамі — гэта „кветка-перапёлка", якую жанцы панясуць дадому з песнямі спраўляць дажынкі.

У гэтым часе жанцы робяць доўгае пярэвясла і акручваюць ім гаспадара, „што б жытко радзіло і быў багаты", і спяваюць: „Запрагай каня і едзь па гарэлку, а з гарэлкаю і піва барэлку". Жанцы хахочуць, вясёлыя і гаспадар задаволены. Жанцы забіраюць свае сярпы, бяруць кветку і нясуць дадому са спевам дажынкавых песень. На свята „Спленне" гэтую кветку панясуць у царкву асвяціць малітваю і святою вадою, а як будзе гаспадар восенню засяваць жытко, то панясе кветку на поле, парасцірае каласкі і пасее, а салому парасцілае на загонах.

У хаце гаспадара, па звычаю, хлопцы рыхтуюцца су-

(Працяг на стар. 4).

Ці адтуль ідзе восень? А лісці сыплюцца і сыплюцца — толькі знай ды паспявай прыбіраць.. Школьнікі з Маліннік гм. Орля са сваёй настаўніцай. 1979 г. *Фота М. Гайдука.*

Сюды зляцеліся, як птушкі з выраю

Удзельнікам II з'езда абсальвентаў і выхаванкаў Бельскага беларускага ліцэя імя Б. Тарашкевіча прысвячаю

Сюды зляцеліся, як птушкі з выраю,
Сябры юнацкія, сяброўкі.
Нас аб'ядноўвае жаданне шчырае —
Пасля гадоў сустрэцца зноўку.

Нас аб'ядноўвае зямля айчынная,
Палеткі родныя, дубровы.
Нас аб'ядноўвае мова матчыная,
Любоў да беларускай мовы.

Прадстаўнікі мы адзінай нацыі,
Якая ўсім славянам кроўнай.
Таго дабіліся сваёю працаю —
Жыць з іншымі, як роўны з роўным.

Дык памятайма кожнай хвілінаю,
Што нечага ўжо нам стыдацца.
Што дарагое ўсё нам матчынае,
Што гонар беларусам звацца!

Віктар Швед

Выступае жаночая група з Аўгустова.

Фота М. Шаховіча.

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-80

З маёй званіцы

ВЕРЦЕ — НЕ ВЕРЦЕ

Мне сняцца сны, якія часта збываюцца. Здараюцца і такія актыўныя, што нават жонка адчувае іх сілу.

Аднойчы снілася мне, што я ў Варшаве, на вуліцы Навагрудскай, на апошнім прыпынку ЭКД, і на мяне напалі бандыты. Я абапёрся спіной аб сцяну, каб тыя не ўзялі мяне збоку, і, учапіўшыся рукамі за поручні, што аддзяляюць вуліцу ад касы, пачаў бараніцца нагамі. Матаю нажыскамі, а бандыты ўсё набліжаюцца. Асабліва правадыр іх. Ну, думаю, хадзі, хадзі, як дам нагою пад пуза, дык накрыешся, гад. А ён ідзе. Я мацней схапіўся за поручні, ды як удару нагой у бандыцкае пуза! Аж сцяна войкнула і шклянкі ў шафе забразгалі. А жонка крычыць: — Што здарылася?!

Нага балела страшна. І злосны быў, што не дасніў і напалохаў жонку. Расказаў ёй сон, а яна кажа: — Не маеш чаго рабіць, то ваюеш з бандытамі. Хоць бы крыху ночы прысвяціў мне.

Павярнулася, павярцелася і заснула. Я таксама заснуў. І зноў бачу тых жа бандытаў на той жа станцыі. І я, абаперты спіною аб тую ж самую сцяну. Адна толькі інавацыя: у маіх руках пісталет. Ну, думаю, цяпер будзеце драпаць, колькі сіл у нагах. Прыцэліўся ў першага, найгразнейшага і — бах. А куля ляціць да яго так, што нават калі б і ўдарыла, не пачуў бы. Я яшчэ раз бах. І трэці раз стрэліў. Але ўсе мае кулькі памаленьку да яго ляцяць, а ён, узбычыўшыся, насядае на мяне. А тыя збоку падбадзёрваюць таварыша. У мяне ўжо валасы дыбам стаяць. Калі вораг наблізіўся на адлегласць працягнутай рукі і я пераканаўся, што пісталетам крыўды яму не зраблю, вырашыў даць лайдаку па мордзе рукою. Размахнуўся і трэснуў з усёй сілы па паганай твары. А жонка крычыць і плача. І праклінае мяне (маўляў, навошта за мяне выйшла, калі мела столькі розных хлопцаў і нават былі такія, што абяцалі ажаніцца).

Я, збянтэжаны, перапрашаў і тлумачыў, што гэта віна таго паганца, што насядаў на мяне на станцыі ЭКД. Аднак жонка мне не верыла. Гаварыла, што знайшоў спосаб адпомсціць.

Часта таксама сніцца мне брыццё. Сёння нават брыўся машынкай без абудовы, голымі ножыкамі. Выбрыўся так, што пацягнуўшы рукой па твары, думаў, што гладжу паліраваную сталь. Цешыўся, што навучыўся як брыцца. Устаўшы, задумаўся над сном. Прыпомніў каляндар, які калісьці Астрон надрукаваў дзеля практычнага прымянення (каб грамадзяне ведалі, калі сноў баяцца, а калі цешыцца). Ат, думаю, гэта сон паршывы, бо ён і дзень якраз дрэнны. Ды чорт з ім, хай ідзе туды, куды і ноч пайшла.

Паснедаў, паставіў варыць студзіну, узяў электрабрытву „Харкіў" і пачаў брыцца. Яна мяне так не выбрыла, як тая ноччу, але ўсё ж. Напісаў у „Ніву" інфармацыю і, выключыўшы газ, панёс у рэдакцыю. Захапіў з сабою і ашчадныя талоны, каб зайсці ў ПКО — і што вы скажаце! — на адзін бон семнаццаць тысяч, на другі дзве з паловай. Ура! А калі так, дык хутчэй пахваліцца жонцы (яна ніколі не мае грошай удосталь, хай цешыцца). А яна не паверыла. Са злосцю „ўбіваў" сваю праўду. Урэшце дайшло: жонка прызначыла мой выйгрыш сабе на паліто. Не стаў я па тэлефону аспрэчваць яе рашэння і папёр у „Цэнтраль" па „Белы аіст". Каньяк купіў за старыя грошы, якія былі ў задняй кішэні (новыя схаваў за пазуху). Прыбег дамоў, паставіў „Белы аіст" на стол і думаю: давай яшчэ раз пералічу выйгрыш. Шусь за пазуху — няма. То я ў другую кішэню. Таксама няма. „Ага, хіба грошы ў сумцы?" Заглядаю ў сумку, і там не відаць. Што за ліха, думаю, куды я іх уваткнуў? Нервова пачаў перэтрасаць вопратку. Грошай не было. Я ў „Цэнтраль". Думаў, мо недзе на дарозе ляжаць. На жаль, думка не апраўдалася. Як жа цяпер пакажуся жонцы? Хадзіў па дарозе, па парку, абы дачакацца, пакуль жонка засне. У адзінаццаць нуль-нуль ціхенька адчыняю дзверы, а з пакою высоўваецца галава маёй благавернай

→

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯНКА КУПАЛА — ЧАСТКА XV

У польскіх вершах Купалы паяўлялася характэрнае для многіх маладых паэтаў хістанне паміж рознымі літаратурнымі стылямі. У творах маладога Купалы знаходзім вершы, звязаныя з рамантызмам, сентыменталізмам і ўрэшце рэалізмам. Пачаткуючы аўтар блытаўся ў зманлівай сетцы літаратурных стыляў, не ўмеючы яшчэ выбраць той, які найбольш адпавядаў бы характару яго паэтычнага таленту.

Усё ж такі нягледзячы на тое, што Купала не патрапіў яшчэ разабрацца ў складанасці літаратурных стылістык, трэба падкрэсліць, што малады паэт досыць паслядоўна шукаў дарог, якія прывялі б яго паэзію да непасрэднага сутыкнення з патрэбамі грамадскага жыцця, з інтарэсамі найбольш пакрыўджанага, пагарджанага і прыгнечанага класа сялян. У гэтай сувязі з народным жыццём трэба шукаць тых фактараў, якія акрэслілі наскрозь народны характар пазнейшых, ужо беларускіх вершаў Купалы.

„Польскасць" Купалы была раўназначнай з яго маладосцю, з тымі дамашнімі і сямейнымі ўмовамі, у якіх выхоўваўся пачынаючы паэт.

У пазнейшы час дайшлі да голасу іншыя фактары, якія накіравалі Купалу на грунт беларускай літаратуры.

Да найважнейшых фактараў, якія спрыялі пераходу Купалы на грунт беларускай мовы і беларускай літаратуры, трэба залічыць наступныя: сутыкненне Купалы з старабеларускай літаратурай перыяду Вялікага княства Літоўскага; кантакт з беларускім друкам з часоў польскіх паўстанняў; знаёмства з беларускім фальклорам, абраднасцю, звычаёвасцю, духоўная сувязь з беларускімі сялянскімі масамі; уздзеянне з боку падзей рэвалюцыі 1905 года; кантакт з беларускімі нацыянальнымі дзеячамі — Антонам Лявіцкім, Самойлам, братамі Луцкевічамі, Ластоўскім.

Велізарную ролю ў развіцці беларускіх нацыянальных пачуццяў Купалы адыграла „Наша ніва". Тыднёвік гэты стаў цэнтрам беларускага нацыянальнага руху, і ўсе жывыя беларускія сілы, а таксама сілы патэнцыяльна беларускія цягнуліся да яго, як да інспіруючай, жыватворнай крыніцы.

Перайшоўшы ў рады беларускіх пісьменнікаў, Купала не страціў сваіх зацікаўленняў польскай літаратурай. На працягу многіх гадоў як да Кастрычніцкай рэвалюцыі, так і пасля яе перакладаў вершы польскіх паэтаў на беларускую мову.

(якая ж яна абрыдлая, зараз пачнецца допыт). І жонка пытае:

— Вася, дзе ты так доўга быў, я не магла цябе дачакацца?

— Ты чакала мяне ці грошай? — злосна пытаю. — Ніколі ж так доўга не чакала.

— О, ужо думае, што лакома на яго грошы!

— То і добра, што не лакомішся, бо іх у мяне няма.

— Не жартуй...

— Не маю і ўсё. І хачу спаць!

— Слухай, мантач, калі ты хлусіў: тады, як гаварыў, што выйграў, ці цяпер, калі аддаў на к...?

Я ведаю, што сны спраўджаюцца, а вы верце — не верце...

Васіль Петручук

Ці ведаеце, што...

...назва **Васількаў** паходзіць ад імя яго заснавальніка Васілька. Гарадскія магдэбургскія правы Васількаў атрымаў у 1566 годзе. У 1665 годзе ў горадзе быў рынак і 9 вуліц. У 1860 годзе Васількаў налічваў 1400 жыхароў. Меў ужо тады сваю тэкстыльную мануфактуру, фабрыку сукна, дзве гарбарні, млын і многа саматужных ткацкіх майстэрняў. Але ў пачатку XX стагоддзя прамысловасць перажывала заняпад. Зменшыўся лік прадпрыемстваў. Новае гаспадарчае ажыўленне адзначаем у міжваенны перыяд. І так, у 1937 годзе Васількаў меў 11 прадпрыемстваў, на якіх працавала каля 550 рабочых.

У час акупацыі Васількаў пацярпеў вялікія матэрыяльныя страты. Загінула таксама многа яго жыхароў. Напрыклад, 15 ліпеня 1943 года гітлераўцы расстралялі 33 асобы.

У 35-годдзі народнай улады шмат змянілася ў горадзе. Адбудавана тэкстыльная прамысловасць, прыведзена ў рух многа культурна-грамадскіх установаў і апрацоўчых прадпрыемстваў.

Зараз у Васількове пражывае каля 6300 асоб (у канцы мінулага года налічвалася 6207 жыхароў, у тым ліку 3231 жанчына і 2976 мужчын). У Васількоўскай гміне пражывае 3600 чалавек. Найбольшымі вёскамі з'яўляюцца: Студзянкі, Навадворцы, Дамброўкі і Юроўцы.

(Працяг сн стар. 3)

ДАЖЫНКІ

стрэць жанцоў з „Перапёлкаю". Панабраўшы вёдрамі вады, хаваюцца, і калі жанцы падыходзяць, хлопцы выскакваюць і абліваюць іх вадою. Смех і віск, весялосць. Мокрыя жанцы разбягаюцца і хаваюцца па хатах, каб перадзецца ў сухое. Вечарам рыхтуюць жанцам пачастунак. Жанцы спяваюць, весяляцца да поўначы, а як з музыкай, то і за поўнач. **У. Г.**

Дарожныя партрэты. Дзяўчына з Вілюкоў. Фота Я. Целушэцкага.

„АПТЫМІЗМ"

Гляджу на свет даверліва і ясна
І многа радаснага сэрцам жду.
Рашыўшы, што не праваронію шчасця,
Іду сустрэць дваццатую вясну.
А свет такі прывабны і чароўны,
Што толькі ўзяць ды бусьюі яму даць,
Нібы той хлопец хвацкі, чарнабровы,
Ці з мураванкаю і „таксай" зяць.
А ў Капенгагене такое падпісалі,
Што і памёршы радасна ўздрыгнуў.
Маршчыны больш мне не перашкаджаюць
І радасць афарбуе сівізну.
Канвенцыя мне паўстаўляе зубы,
Адшкадаванняў дасць мне тысяч сто,
Яна мяне пацешыць, прыгалубіць,
Шчэ й міліярды два маіх сясцёр.
Мне дваццаць год, таму што не лічу я
Тых безнадзейна-недарэчных дзён,
Калі мне загадалі няньчыць мужа,
Тырчаць ў гаршках па вушы для яго.
Як за цара Гароха мне брахалі
Аб паслушэнстве галаве сям'і,
Апостала мне Паўла цытавалі,
А я хачу яшчэ сваё дажыць.
Але хутчэй мы разбіваем агам,
Чым ліквідуем бессэнсоўны забабон.
Карэннямі сядзіць нам у мазгах ён,
А я хачу яшчэ дажыць сваё.
Калі прасіць нас будуць прабачэння
Праз пяцьдзесят гадоў (можа і сто),
Тады, з труны падняўшы голы чэрап,
Зарагачу я ротам без зубоў.

Цётка Мальвіна

ТАКАЯ ЯЕ ДОЛЯ

Не адразу трапіў я на панадворак. Даўно не быў. Многа змянілася ў вёсцы за апошнія гады. Волька Тэрахоўская гэта ўжо не вёсачка, „забітая дошкамі". Людзі жывуць цяпер па-сучаснаму. І хоць гаспадаркі тут невялічкія і зямля слабенькая, людзі будуюць мураванкі, ставяць прыгожыя платы. У хатах сучасная мэбля, халадзільнікі, тэлевізары, адным словам усё, чаго патрабуе сучасны чалавек. Валяне гэта дружны і працавіты народ.

Анну Зінчук сустракаю на панадворку сялібы яе сына Мікалая (пры ім і жыве). Сядзіць на невялічкім столачку і нешта рысуе галінкай на зямлі. Гляджу на гэты сумны, маршчыністы твар і ўспамінаю школьныя гады. Як жа адлеглы гэта час! 27 гадоў! Анна Зінчук была ў нашай школе прыбіральшчыцай. Сустракалі мы яе штодзённа. Яшчэ зараз бачу яе вясёлую, ласкавую ўсмешку, чую ціхі голас. Гэта жанчына нікому ў жыцці крыўды не зрабіла. Ды яе доля...

82-гадовую бабулю вырывае з задумення мой голас. Пазнала адразу. Гаворка пачалася ў нас аб мінулых і цяперашніх днях, аб сямейным жыцці. — Ды што ў цябе, ажаніўся? — пытае бабуля. — А як мама? (нашы бацькі калісь вельмі сябравалі).

А калі я расказаў сваю біяграфію і сказаў з чым прыходжу, яна ўздыхнула і, гледзячы далёка наперад, сказала: — Ды што ж цікавага можа сказаць табе старая жанчына?

— Раскажыце, як вы даўней жылі, — не ўступаю, — якая была тады Волька?

І пачалося апавяданне аб мінулым жыцці, аб мінулай долі.

Даўней Волька наша мела ўсяго 20 хатак на курыных ножках. Маленькія, саломай крытыя. Зямелька-карміліца слабенькая ў нас, дзялянкі таксама невялікія. А душ у хаце многа. У нас, напрыклад, было аж сямёра. Кожнаму трэба даць з'есці, апрануцца. Бацькі мелі ў вёсцы каля шасці гектараў. Не хапала. Прыкупілі ў Жуках, што каля Кляшчэляў, яшчэ 10 гектараў. Цяжкавата было ездзіць туды і апрацоўваць гаспадарку. Ды так ужо трэба было.

У 1914 годзе ўсе валяне пакінулі вёску. Паехалі ў „бежанства". Наша сям'я апынулася ў Тамбоўскай губерні, у вёсцы Сошка-Крыўка. Вёска велізарная, каля сямі кіламетраў цягнулася. Мы працавалі ў памешчыка Чыгаева. Кастрычніцкая рэвалюцыя змяніла ўсё ў Расіі. Змянілася нешта і ў нашым жыцці. Нашага гаспадара раскулачылі. У час рэвалюцыі мне было 18 гадоў. Хадзіла з сяброўкамі на патаемныя сходы, удзельнічала ў мітынгах. Як цудоўна ішлося з чырвоным сцягам! Аб чым тады думала? І сама зараз не ведаю. Пасля пераехалі мы ў Варонеж. Пачала працаваць у цукроўні. Прыйшоў Дзянікін, вярнуліся ў Тамбоўск і тут нарадзілася думка вяртацца дамоў.

Бурлівыя тады гады былі. Цягнік, на які мы пагрузіліся непадалёк Оршы, затрымалі, не прапусцілі далей. У Оршы купілі пару коней. На фурманцы прыехалі дамоў. Выехалі восенню, прыехалі зімою, у канцы 1920 года. Тут ужо і выйшла замуж. Цяжка было пачынаць новае жыццё. Ні кала, ні двара, як то кажуць. 12 гадоў жылі ў бацькоў Фёдара, майго мужа, пасля перайшлі да маіх бацькоў, неўзабаве пабудавалі і сваю хацінку.

У нас было васьмёра дзяцей. У жывых засталося пяцёра. Вайна пакінула ў маім жыцці трывалы след. Забілі мужа. Пасля яго смерці з найстарэйшым сынам давялося выхоўваць малодшых дзяцей. Памагаў мне мой зяць Міхась Багачук. Пасля вайны больш як дзесяць гадоў працавала прыбіральшчыцай у школе ў Чаромсе. У 62 гады пайшла на пенсію. Ну, а зараз, як бачыш, з Мікалаем жыву. А іншыя дзеці? У свеце. Часам збіраюцца ўсе разам. Вялікая наша сям'я. Дачакалася я 11 унукаў і 11 праўнукаў, цешуся імі. Яны мяне таксама не забываюць.

Развітваюся з маёй знаёмай, быццам з роднай маці. Яе доля, як і доля маіх бацькоў, аднолькавая была. І шлях жыцця высланы калючымі цернямі. Ды тым, якія перажылі, няхай здароўе служыць да ста гадоў.

Уладзімір Сідарук

НЕЗАБЫЎНЫЯ хвіліны

(Працяг са стар. 1)

постаць вялікага беларускага рэвалюцыянера, правадыра работніцка-сялянскай „Грамады", вядомага вучонага, творцы першай беларускай граматыкі Браніслава Тарашкевіча.

У прэзідыуме настаўнікі, запрошаныя госці і члены арганізацыйнага камітэта з'езда, якому ўсе тут шчыра ўдзячны за сённяшнюю сустрэчу. А ў ёй усё важнае, цікавае і такое ўрачыстае! Гэты ўрачысты настрой паглыбляюць сардэчныя словы тэлеграмаў ад тых выпускнікоў, якія з тых ці іншых прычын не змаглі ўзяць удзел у з'ездзе, а таксама тэлеграмы ад прадстаўнікоў улад.

Змест абшырнага даклада дырэктара ліцэя Аляксея Карпюка яшчэ раз пацвердзіў, што ўсе яго выхаванкі могуць заслужана ганарыцца сваім ліцэем, які няспынна павышае навучальна-выхаваўчы ўзровень. Яго навучэнцы ў школьных прадметных алімпіядах б'юць рэкорды не толькі ў Беластоцкім ваяводстве, але і ва ўсёй краіне. А гэта дзякуючы таму, сказаў дырэктар, што настаўнікі ліцэя не ўмеюць, не патрапяць дрэнна выконваць свае абавязкі, таму што яны сапраўдныя майстры сваёй справы, таленавітыя педагогі.

Разумеюць гэта асветныя ўлады. Таму невыпадкова ўганаравалі яны з'езд сваёй прысутнасцю. Намеснік міністра асветы і выхавання генерал Зыгмунт Гушча, дзякуючы настаўнікам за добрыя вынікі ў навучанні і перадаўшы найлепшыя пажаданні ад міністра, уручыў школе памятную медаль Камісіі нацыянальнай адукацыі, а куратар ваяводскага школьніцтва Эдвард Крынскі ад імя Ваяводскай рады нарадовай удэкараваў сцяг ліцэя знакам „Заслужаны для Беласточчыны" і ў сваім выступленні сказаў, што дасягненні ліцэя і тое, што яго вучань заняў першае месца ў краіне ў Алімпіядзе ведаў аб Польшчы і сучасным свеце, прыносіць таксама гонар і кураторыі.

І гэты гонар быццам уліваўся ў сэрцы ўсіх прысутных тут двухсот выпускнікоў, якія з павагаю ўсталі са сваіх месцаў падчас перадачы школе гэтых узнагарод. А колькі хвалявання было відаць, калі былыя выпускнікі выступалі з прамовамі — успамінамі непаўторных хвілін маладосці, перажытых у беларускім ліцэі.

— Тут мы вучыліся і выхоўваліся ў выдатных педагогаў. У асобе былога дырэктара Яраслава Кастыцэвіча, чалавека неспатыканай дабраты, адчувалі мы сапраўдныя бацькоўскія адносіны. Таксама настаўнік Анацік — чалавек вялікай чалавечнасці. — І ў гэтым месцы заглушыліся словы прамоўцы бурай апладысментаў, пацвярджаючых ісціннасць сказанага аб настаўніку фізікі. Калі прыціхлі воплескі, Міхал Сычэўскі — палкоўнік, дацэнт, доктар габілітаваны, інжынер, выкладчык Вайсковай тэхнічнай акадэміі, прадаўжаў гаварыць: — Тут у ліцэі сустрэліся мы з новымі марамі і надзеямі, а некаторыя з нас з першымі пачуццямі кахання і расчаравання. Большасць з нас — гэта выхадцы з вёсак, спазнаўшыя цяжкую сялянскую працу, і таму лягчэй мы пераадольваем рознага роду жыццёвыя цяжкасці.

Беларускі ліцэй выхоўвае сваіх навучэнцаў на добрых грамадзян Народнай Польшчы, на добрых яе патрыётаў і адначасова прывівае любоў да роднай

Вучні ліцэя падчас мастацкай часткі.

БУГ У АГНІ

РЫБА ЛЕЙТЭНАНТА ЕСЬКОВА

Вестка аб гібелі гітлераўскага маёра хутка распаўсюдзілася па вёсцы. Людзі збегліся, каб асабіста паглядзець, што, уласна кажучы, здарылася ў канцы Слохаў. Яшчэ не прадчувалі трагічных вынікаў гэтага здарэння, яшчэ пераважала звычайная цікавасць.

Сярод гэтых „цікаўных" апынуўся таксама Аляксандр Лучко, тады 15-гадовы юнак.

— Нямецкая машына, — апавядае ён, — спынілася ў нейкіх 150 метрах за апошнімі сялібамі вёскі. Калі выскачыў з яе гэты маёр і Еськоў стрэліў у яго з вінтоўкі, а немец упаў, тады лейтэнант рашыў асабіста праверыць, што з ім. Загадаў байцу, каб з кулямётам прысеў за кучай камення і сачыў за рухам на дарозе, а сам — з гранатай у руцэ, асцярожна пайшоў да падбітага аўтамабіля. Адкрылі дзверцы, а ўнутры, абаперышыся на руль, сядзіць нямецкі шафёр. „Вылазь!" — загадаў яму лейтэнант Еськоў. Немец, падняўшы галаву, паглядзеў на рускага салдата, ды штосьці пачаў шварґатаць, а затым паказаў закрываўленыя ногі, як бы хацеў перакананць, што ён паранены і не ў сілах самастойна хадзіць. Лейтэнант Еськоў пакінуў яго ўласнаму лёсу і пайшоў да маёра...

— І вы ўсё гэта асабіста бачылі? — перарваў я, спыняючы расказ дзядзькі Аляксандра.

— Не толькі я адзін, — кажа ён. — Там нас больш было. І бачыў я такса-

(Працяг на стар. 6)

(Працяг са стар. 1)

З думкай аб рабочых

14 і г.д. гадзінах. Цягнік такі курсаваў бы толькі на шляху Гайнаўка-Белавежа і назад. Праблема адкрытая, да дыскусіі.

Пасля сустрэчы чыгуначнае начальства захацела наведаць белавежскую станцыю. Аб некаторых непаладках тут пісаў наш карэспандэнт з Белавежы. Праўдападобна, яго крытыка памагла, бо на станцыі Белавежа-Палац мы засталі ідэальны парадак. Чысціня ў пачакальні, на перонах. Не адзін можа пазайздросціць такой станцыі Белавежы.

На заканчэнне не магу адказаць сабе ў прыемнасці зрабіць маленькі падлік. Сустрэча такая была патрэбная. Можна смела сказаць, што наш тыднёвік зававаў добрую славу не толькі сярод шырокага круга чытачоў, але і ў многіх дзяржаўных установах. Вельмі разумна на нашы ўвагі адгукнулася якраз ЦДОКП, прадстаўнікі якой прыехалі на месца, каб убачыць і ўладзіць розныя справы. Будзем чакаць, што з кожным годам будзем лепш, хутчэй і выгадней ездзіць па беластоцкіх чыгунках.

Ул. Сідарук

Вера Ваўрэнюк. *Вера Антанюк*

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ПЕРАДАВЫЯ ПРАДАЎШЧЫЦЫ

Сустракаемся з імі штодзень, але не ведаем іх прозвішчаў, не цікавіць нас звычайна іх жыццё, а часамі не памятаем іх твару. Найчасцей бачым толькі іх рукі, калі праз акенца падаюць нам газеты, папяросы, аўтобусныя білеты. Лёгка дадумацца, што датычыць гэта прадаўцоў з кіёскаў „Рух". Яны — адно з апошніх звенняў у ланцугу дыстрыбуцыі кніжак і газет. Адыгрываюць яны немалую прапагандысцкую ролю і ў гэтым ёсць розніца між імі і звычайнымі работнікамі гандлю. Праца ў кіёску не належыць да лёгкіх перш за ўсё з увагі на ўмовы. У шкляной клетцы цесна, летам горача, а зімою холадна (трэба ж адкрываць акенца, а яно выцягвае цяпло). Усе кіяскёры жадалі б мець атракцыйныя тавары і ў найбольш прыгодную пару, напрыклад, цікавыя цацкі якраз перад Днём дзіцяці.

Дырэкцыя аддзела РСВ „Прэса-кніжка-рух" у Бельску падвяла вынікі спаборніцтва працы работнікаў кіёскаў „Рух" і клубаў прэсы і кніжкі (ахоплівае ён сваёй дзейнасцю 19 гмінаў і гарады Бельск і Гайнаўку). Першае месца занялі Вера Антанюк і Вера Ваўрэнюк з Бельска (газетна-часопісны кіёск „Рух" № 224). Ім былі ўручаны рэчавыя ўзнагароды і дыпломы.

Вера Антанюк і Вера Ваўрэнюк дбаюць пра добрае забеспячэнне кіёска „Рух" рознымі таварамі (яны тут самыя розныя, пераважна штодзённага ўжытку). Прадаюць іх на суму 200-220 тысяч у месяц. Найбольш папяросаў пральных парашкоў, мыла, паштовак, газет і кніжак. Купляюць тут і білеты на праезд аўтобусам ПКС. Кіёск кожны дзень працуе ад 6 гадзіны раніцы да 20 гадзіны вечара. З газет і часопісаў кіяскёры прадаюць 120-160 экземпляраў аднаразовага тыражу „Газеты вспулчэснай", 42 экземпляры „Нівы", крыху менш „Пшыяцюлкі" і дзіцячых часопісаў.

Я. Ц.

ЯКІЯ МЫ ЛЮДЗІ

ЦАЛАВАЦЬ, ЦІ НЕ ЦАЛАВАЦЬ

Даўно я не пісала ў „Ніву", а сёння рашыла напісаць, хоць вам і не падабаецца маё пісанне, бо рэдка адказваеце на мае лісты. Прабачце, я многа ўжо пісаць не буду. Толькі хачу зрабіць увагу дзеду Кастусю. Чытала я некальні разоў яго артыкул „Цалаваць, ці не цалаваць"? Чаму яму так падабаецца крытыкаваць жаночыя рукі? Ці ж ужо ў жанчын на руках жывуць сабе такія шматлікія мікробы? Зразумела, у вясковых жанчын рукі не могуць быць белыя, бо яны цяжка працуюць, ды і праца ўсякая бывае. Другі раз не можаш абмыць тых рук, бярэш камень, шчотка не памагае. Я думаю, што вясковыя жанчыны не хочуць цалавання іх рук.

Іншая справа: як можна ацаніць рукі жанчыны? Піша Кастусь, што найперш нос пачуе запах рукі. Няхай не прыкладае носа. Мне здаецца, што кожная жанчына, выходзячы з хаты, мыецца сама, а мужа іншы раз дык і цяжка прымусіць, каб крыху абмыўся. Цяпер можна крытыкаваць, што падцерла дзіця і рук не мыла. Ды я скажу, што кожны мужчына здольны цалаваць жанчыну не толькі ў ручку, але і ў іншае месца, каб толькі заспакоіць сваю прагнасць. Ды дадам, тую жанчыну, якая яму падабаецца. А цяпер, аджыўшы сваю маладосць, дзядулі крытыкуюць жанчын, забыўшы якімі самі калісьці былі.

Я ведаю такіх мужчын, ад якіх так смярдзіць, як ад срача, калі праходзіш каля іх. Ды гэтага яны на сабе не бачаць. Валяюцца ў гразі, дэнатуру п'юць, лаюцца гадка і б'юцца. Гэта трэба крытыкаваць і шукаць выхаду з п'янства, хуліганства, зладзейства і іншых дрэнных з'яў нашага жыцця. Цяпер нават ёсць многа жанчын-п'яніц. Вось чым трэба заняцца, каб народ быў культурны, ветлівы, лічыўся са славамі. А цалаванне рук не прыносіць ніякай карысці. Не цалуй рук і не нюхай іх.

Апішу вам адно здарэнне з мужчынам. Я яго не знаю, хто ён і адкуль. Сяджу я неяк з суседкай каля суседчынага дома на лавачцы. Мы сабе, старэнькія, размаўляем аб здароўі, што яшчэ пакуль служыць, у старасці ходзім на сваіх нагах. Бачым, ідзе міліцыянер, а насупраць яго ідзе нейкі п'яны. Убачыўшы міліцыянера, той п'яны выпрастаецца, і так мінуў міліцыянера і накіраваўся да нас. Мы думалі, можа хоча запытаць што. А ён, падыходзячы, адразу выразіўся „туды вашу маць", едзеце на алімпіяду? Мы зляказіся, не ведаем, што казаць. Я адважылася, гавару: туды старых і п'яных не запрашаюць. Ён яшчэ больш разругаўся і мы вымушаны былі ўстаць і пайсці з лавачкі. Гэты мужчына меў можа 30 гадоў. Трэба такімі цікавіцца, што сярод белага дня людзям спакойным жыць не даюць. Такіх трэба крытыкаваць, праводзіць з імі выхаваўчую работу. А цалаванне рук найменш важнае.

Старая бабуля

беларускай мовы, да нашай культуры, да пашаны сваёй нацыянальнасці і яе багатых традыцый. На гэта звярнула ўвагу ў сваёй прамове студэнтка юрыдычнага факультэта Варшаўскага універсітэта Крыстына Парфенюк.

— Тры гады таму назад я закончыла ліцэй і пайшла шукаць свайго шляху, сваёй будучыні з добрай падрыхтоўкай, якую далі мне нашыя цудоўныя настаўнікі, наша школа, з якой прыехала я спаткацца як з добрым і блізкім чалавекам і аддаць ёй нізкі паклон. Тут столькі намі пройдзена. І я вярнуся сюды працаваць, бо адчуваю, што тут маё месца, таму што тут мае бацькі і сябры, таму што тут я вучылася роднай мове і родным песням. І хачу верыць, што родны кут, мой горад Бельск, прыме мяне сардэчна, бо ў ім ненавіта цягнула я жыццедайныя сокі.

Яе выступленне многіх расчуліла і выклікала ў іх слёзы, слёзы добрыя, слёзы не ад крыўды, а ад радасці, высокага грамадскага рангу нашай беларускай нацыянальнай меншасці, пражываючай у Польшчы. А гэтага раней не было. І гэта помніць прысутнае тут старэйшае пакаленне.

— Цяпер толькі праца з'яўляецца мерай чалавечай годнасці і сродкам усяго добрага, што ёсць у чалавека, — падкрэсліў наш беларускі паэт Віктар

Выступае Крыстына Парфенюк — студэнтка Варшаўскага універсітэта.

Швед, які таксама з'яўляецца выхаванкам гэтай школы.

Выступаў і старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік, падкрэсліваючы той факт, што выпускнікі беларускіх ліцэяў у Бельску і Гайнаўцы, дзе б яны не былі, з'яўляюцца аддванымі актывістамі нашай беларускай арганізацыі.

Ад імя улад выступіў сакратар гарадскога камітэта ПАРП Мікалай Хурса (ён таксама выпускнік гэтага ліцэя).

Афіцыйная частка закончылася песняй „Люблю наш край, старонку гэту..." Песня гэта стала гімнам ліцэя, і яе словы і мелодыя спадарожнічалі мастацкай частцы, якая была да слёз хвалюючая, аснованая на вершах і прозе, друкаванай у „Ніве". А падрыхтавалі яна настаўнікамі: Зінаідай Навіцкай, Галінай Карпюк, Сяргеем Лукашуком, Лявонам Кудзіным і Зінаідай Дэм'янюк.

Далейшым працягам з'езда была ўрачыстая вечарына, на якой былымі выпускнікамі ліцэя высунута была прапанова адносна названня адной з вуліц Бельска імем Яраслава Кастыцэвіча. Гэтую прапанову адобрыў начальнік горада інж. Іван Садоўскі. Назаўтра перад гасцьмі выступіў харавы калектыў БГКТ „Васілёчкі" з Бельска. І так закончыліся незабыўныя хвіліны сустрэчы.

Міхась Хмялеўскі
Фота аўтара

З РАСКАЗАЎ ДЗЕДА РАМАНЧУКА

Гэта ўжо гісторыя і трагічная, і прыгожая разам. А ўвогуле напісана празрыста, сімпатычна. Хоць бы ўзяць матэрыял з 36 нумара „Пажар Скупава", падпісаны толькі дзвюма літарамі: У. Г. Кім бы не быў аўтар, маладым ці старым чалавекам, але напісаў па-мастацку.

Пажар — вялікае няшчасце. Але магло б быць у сто разоў больш трагічна, каб тыя дзеткі згарэлі ў час пажару, а так жа часта бывае. З напружаннем чытаеш трагедыю вёскі Скупава і вельмі перажываеш, калі даходзіш да месца, як недзе западзелася маленькая дзіця Янкавай Галены і як маці на каленях галосіць. З палёгкай уздыхаеш, калі даведаешся, што дзіця ўцалела, што вынеслі яго большыя дзеці. Нават шкада чалавеку і тых дзяцей, якія былі прычынай пажару і са страху паўлазілі ў вялікую дубовую бочку. Гэтая ж бочка магла згарэць.

Хто можа пісаць рубрыку „Як то калісь было?" Найперш самыя старшыя людзі. Але не кожны з іх сумее апісаць нешта цікавае, што здарылася даўно. Ёсць выхад: нам, маладым, трэба ўважліва і цярпліва слухаць апавяданні старых людзей, дакладна запісваць і друкаваць у „Ніве". Гэта ўсім цікава і дапамагае пазнаваць нашу ўласную гісторыю, якую варта вывучаць.

М. Панфілюк

КАЛІ СЛАБОЙ ВОЛІ, НЕ СЯДАЙ ЗА СТОЛ

Піліп Саскі ў сваім гумарыстычным фельетоне „Правал", у 32 нумары „Нівы", напісаў цікавую рэч, якая можа адносіцца да кожнага, хто заглядае ў кілішак. Падобныя перажыванні, аб якіх піша аўтар, здарыліся і мне, і напэўна многім з нас. П. Саскі дае нам навуку, якую трэба зразумець і запамятаць: калі, чалавеча, не маеш нормы, дык не сядай за стол, на якім стаіць водка-рыкаўка. А чаму рыкаўка? Таму, што некаторыя ў нас так называюць гарэлку з той простай прычыны, што калі чалавек нап'ецца даадвалу, як свіння (бедная свіння, за што ж ты церпіш?), дык часта чуеш недзе за плотам яго нечалавечы рык. Гэта страўнік яго моцна прыхварэў і вычварае розныя штукі. Саскаму яшчэ пашанцавала вярнуцца дамоў, няхай і з сінякамі. Магло быць горш, як, напрыклад, чужы дом, або выцверазілаўка.

Калісьці я ў Тапарках (помню, гэта была Прачыстая), з дурасці залажыўся з мужчынамі каля крамы, хто найбольш вып'е піва. На біду я і перамог. Але як я вяртаўся дамоў — і сёння не помню. Пачакайце... дамоў як я ішоў, помню, але як з гэтай вёскі вышаў, зарэжце, не ведаю. Прачнуўся недзе апоўначы. І што такое, як бы ўсё чужое? І хата не свая. Мне сніцца — пацешыў сябе. Але ж давай больш прыглядацца навокал... Так і ёсць, не ў сябе я. Ляжу на падлозе на сенніку (добрыя людзі паслалі мне). Тут прачнуліся і гаспадары хаты — бацька з сынам і нявесткай. Калі пачулі мой шолах, засвяцілі агонь і давай расказваць, як гэта было: „Бачым праз акно, хтосьці полем ідзе п'яны ад дарогі проста да нашай хаты, тут пазналі цябе. Уваліўся ты ў хату і сказаў: там на полі, на „Вострацё", пакінуў я свой сапсаваны матаролер, і адразу зваліўся на падлогу і захроп. Бацька выслаў сына па машыну, і той неяк яе прывалок, было цяжка, бо чамусьці задняе калясо ніяк не хацела круціцца".

Такім вось чынам я трапіў на калонію дзядзькі М. Бахмата. Дамоў даехаць не мог пасля закладу ў Тапарках. Калі мне ўсё расказалі, я падзякаваў і рушыў дамоў, цягнучы за сабой матаролер, у якім калясо не круцілася. Не варта гаварыць, што было дома. Піліп Саскі хоць прыдумаў версію пра жончынага шэфа, які любіць гарэлку. Што не вышла яму ашукаць жонку, гэта іншая рэч. Мая жонка тады ніякага шэфа не мела. А цяпер, можна сказаць, мае. Але гэта такі шэф, што спіртное і ў рот не бярэ і ў руках не трымае. Адзін выхад нам, мужчынам слабой волі: не сядай за стол, дзе п'юць.

М. Панфілюк

БОЛЬШ ТАКІХ „ГРОМАЎ"

У 37 нумары „Нівы" прачытаў я карэспандэнцыю Грома „Няма гаспадара". Забалела мне сэрца ад таго, што ў нас

(Працяг на стар. 7)

Этнаграфічная закенца

Аздабленне хаты Андрэя Шаховіча з Сакой.
Фота Я. Целушэцкага.

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

САЛДАЦКАЯ

Е ў полю вэрба, под ею вода.
Молодая московочка) водыцю брала,*
молодая московочка водыцю брала.
І воду брала — рэвне плакала,
і на долю нарыэкала, што злая была,
і на долю нарыэкала, што злая была.
— Напышу пысьмо аж до мылого.
напышу пысьмо слезамы,
пушчу з буйныйі віетрамы аж до мылого.
Віетры, ліететэ, пысьмо нэсіэтэ,
накажыэтэ мыленькому, як мыла жывэ,
накажэтэ мыленькому, як мыла жывэ.
Мылы на войніе на сывуом коніе,
быстра пуля попадае —
вон головоньку склоняе до сырой зэмліе,
быстра пуля попадае —
вон головоньку склоняе до сырой зэмліе.
Сырая зэмля тяжко налягла,
рыжы пысок засыпае, трава-мурава,
рыжы пысок засыпае, трава-мурава.
А тые травы ны косят, ны жнут —
молодоі московочкі замуж ны бырут,
молодоі московочкі замуж ны бырут.

*) „московочка" — нарачоная або жонка салдата.

Ад Юстыны Галко, 1894 г. нараджэння, вёска Тафілаўцы гм. Дубічы Царкоўныя, запісаў 2 жніўня 1980 г. М. Гайдук, мелодыю расшыфраваў Я. Бондар.

Куток практычных ведаў

У КЛЕТКУ

Ці ведаеце, што сёння наймаднейшае? Матэрыял у клетку! Шыюць з яго ўсё: сукенкі, спадніцы, штаны, курткі, паліто, пелерыны. Адна пры гэтым умова: клетка павінна быць арыгінальная, з цікавым спалучэннем колераў, а найважнейшае: матэрыял у клетку павінен гарманізаваць з рэштай вопраткі! Найлепш было б, калі б, напрыклад, гладкі матэрыял быў колеру адной з клетак.

Дзецям мы здаўна шыем розныя рэчы з матэрыялу ў клетку. Ён і прыгожы, і практычны, асабліва, калі ён цямнейшы. На сённяшнім здымку мы паказваем куртачку для хлопца гадоў пятнаццаці. Яна на штучным беленькім футры. Шапачка вельмі падыходзіць да курткі, яна таксама з гэтых жа матэрыялаў.

Сяброўка

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, мне 19 год, я вучуся ў апошнім класе ліцэя. Сям'я наша — гэта тата, мама і я. Жывем мы ў горадзе. Кватэру добрую маем, я маю свой асобны пакой. Мама і тата працуюць, апранаюся я не горш за іншых дзяўчат. Але ў нашай хаце бракуе спакою. Бацька мой любіць выпіць. І калі ўжо паспрабуе гарэлкі, дык меркі няма. Заліваецца проста да непрытомнасці, часам аж дзіўна, як дадому дойдзе, бо пераступіўшы парог так і валіцца на падлогу. Тады валачэм мы яго з мамай на ложак і тады зараз жа ён засынае. Але горш, калі прыйдзе выпіўшы так, што яшчэ на нагах трымаецца. Тады ўжо няма яму сну да позняй ночы і нам таксама. Чапляецца да мамы, абзывае яе. Я заступаюся за маму, тады і на мяне сыплецца град усялякіх гадкіх слоў. Калі бацька цвярозы, мама не папракае яго за тое, што па-п'янаму натварыў. Яна шчаслівая, што спакойна ў хаце. Бацька тады і справы афармляе, і ў хатняй працы памагае. Але я не магу так хутка „травіць" таго ўсяго, што чуўпе ён па-п'янаму. Часам крыва на яго гляну, буркну ці не паслухаю, калі штосьці загадае зрабіць. Гэта мне хочацца адпомсціць за крыўду. Я ведаю, што бацька кахае мяне, нічога мне не шкадуе. І мае жаль да мяне, што я кепска адношуся да яго, не маю да яго пашаны. Я сама разумею, што дзеці павінны бацькоў шанаваць, але не магу шанаваць бацьку, калі ён не шануе мамы. Па-мойму, пашана павінна быць узаемная. Праўда, Сэрцайка?

Аня з Беластока

Аня! Ты бунтуешся супраць паводзін бацькі. Мама не сварыцца, дык бацька штораз паўтарае тое ж. Гэта таксама нядобра. Якраз калі ён цвярозы, трэба яму напомніць, што рабіў п'яны. Станоўча дамагацца, каб пакінуў гарэлку. Калі яму цяжка, бо відаць ён ужо ад яе залежны, дык каб пайшоў лячыцца. Такія яго ўчынкі руйнуюць і тваё і маміна здароўе.

А можа хто з чытачоў захоча выказаць свае думкі ў гэтай балючай справе? Просім.

Сэрцайка

РЫБА ЛЕЙТЭНАНТА ЕСЬКОВА

(Працяг са стар. 5)

ма, як лейтэнант Еськоў вяртаўся назад у дот. Ішоў вясковай вуліцай, нёс у руках радыё, якое знайшоў у машыне, нямецкі аўтамат і бліскучую каску гэтага маёра. І мы вярнуліся ў вёску. Спыніліся ля школы. А лейтэнант ад хвалявання аж цэлы пачырванеў. *„Цяпер і мне загінуць ужо не шкода будзе, — сказаў ён. — Добрую рыбу ўдалося злавіць!"*

І разам з салдатамі пайшлі яны ў лес, у бок надбужнай даліны, дзе знаходзіліся іх доты.

У час гэтай перастрэлкі адна з куль трапіла ў каня **Мікалая Кічкі**. Конь паваліўся і ляжаў, лоб паклаўшы сумна на траву. Гаспадар пашкадаваў сваю верную жывіну. Калі лейтэнант Еськоў адышоў са сваімі трафеямі, Мікалай Кічка, хаваючыся ў жыце, пабег ратаваць свайго коніка. Конь, аднак, сам падняўся на ногі і накіраваўся ў сваю сялібу. Тады дзядзька Мікалай звярнуў увагу на нямецкую машыну. Ён крыху ведаў нямецкую мову, бо ў час першай сусветнай вайны трапіў у палон. Хаваючыся ў жыце, наблізіўся да аўтамабіля. Нямецкі шафёр таксама ўцешыўся, што ўбачыў цывільнага чалавека. Пачаў прасіць дапамогі, каб нехак даставіць яго за Буг, або і тут, на месцы, недзе схаваць. Кічка паабяцаў яму, што дапаможа, і пайшоў у вёску, каб параіцца з суседзямі. *„Трэба ж памагчы, — гаварыў ён сялянам. — То ж вельмі мучыцца чалавек, церпіць."*

І параіў яшчэ, каб узяць з сабою нейкую плахту, пры дапамозе якой шмат лягчэй будзе несці гэтага параненага немца.

Найбліжэй месца гэтага здарэння знаходзіўся дот „Безымянны" пад камандаваннем малодшага лейтэнанта, які толькі што папярэдняга дня прыбыў на граніцу з афіцэрскай школы. На жаль, яго прозвішча не ўдалося мне ўстанавіць. Напэўна, аднак, не быў гэта малодшы лейтэнант **Аляксандр Васільевіч Еськоў**, бо ён камандаваў іншым дотам...

А за першым узгоркам, на Слохаўскіх хутарах, бліжэй вёскі Крупіцы, знаходзілася ўжо гітлераўскае войска. На даху хаты **Гуменяка** наладзілі яны сабе назіральны пункт і з гэтай вышыні сачылі ў біноклъ за ўсім, што тварылася ў прыгранічнай зоне. Сядзелі аднак ціха.

— Ведаеце, што я вам скажу? — звярнуўся да мяне Аляксандр Лучко. — Скажу вам па шчырасці, што я чалавек веруючы. Я глыбока перакананы ў тым, што гэта сіла божая натхніла нашых сялян, каб пайшлі і ратавалі гэтага нямецкага шафёра. Каб яны гэтага не зрабілі, то больш як сорак нашых слохаўскіх жыхароў аддало б свае жыццё...

Мікалай Кічка разам з іншымі слохаўскімі сялянамі дабраліся да параненага немца. Паклалі яго на плахту і занеслі ў школу...

Жонка іншага Кічкі, Аляксея, таксама ў час першай сусветнай вайны навучылася крыху нямецкай мове. Паслалі за ёю. Аляксеіха зрабіла немцу перавязку, напаіла яго малаком, падавала ваду...

— І гэта вы таксама асабіста бачылі? — пацікавіўся я.

— Не, гэтага я ўжо сам не бачыў, — шчыра прызнацца селянін. — Але іншыя бачылі і пазней расказвалі, столькі раз паўтаралі ў нас гэтую гісторыю пры кожнай нагодзе, што мне здаецца, быццам бы я сам яе перажыў...

Немцы чулі страляніну ў Слохах. Праз бінокль, аднак, мала што маглі ўбачыць. Шукалі спосабу, каб даведацца, што там у вёсцы чуўпецца. Гэта быў іх цвёрды арэх. Яны ведалі, што з ваеннага пункту гледжання вёска добра падрыхтавана да абароны. Праўда, доты яшчэ не цалкам гатовыя, але ўжо абсаджаны баявымі ўзводамі і гатовы сустрэць смяротным агнём кожнага, хто з варожымі намерамі наблізіцца да іх. Гітлераўскія афіцэры ведалі аб гэтым і вялі сябе вельмі асцярожна. Пайшлі на хітрасць.

Па-суседску з Гуменяком, але ў даліне, бліжэй ад Слох, жылі на хутары Гаўрылюкі. У іх быў сын Езік, яшчэ падлётак. Гітлераўцы, сярод якіх адзін даволі добра гаварыў па-польску, прымусілі гэтага Езіка, каб пайшоў у Слохі і разведаў, што там здарылася.

— А калі ты гэтага для нас не зробіш, — пагразіў хлопцу немец, што гаварыў па-польску, — і хутка назад не вернешся, то мы спалім вашу хату і расстраляем тваіх бацькоў.

Расплакаўся бедны Езік і паімчаўся ў Слохі, дзе яго ўсе добра ведалі. Расказаў шчыра, з чым і чаму ён прыйшоў ды што чакае яго бацькоў.

— Ідзі ты, Езік, — параіў яму Мікалай Кічка, — і скажы немцам, што шафёр жыве. Мы заапекаваліся ім. Ён ляжыць у школе. Трэба яго як найхутчэй ад нас забраць. Траціць туды вельмі лёгка, бо школа вялікая, высокая і зараз з таго канца вёскі, дзе і ваш хутар...

Езіку не трэба было гэтага паўтараць. Ён сам да ўчарашняга дня яшчэ вучыўся ў гэтай школе... Гнаны трывогай за лёс сваіх бацькоў, паімчаўся ён без аглядкі на свой хутар. А што з таго выйшла — ужо іншым разам. Сёння яшчэ толькі скажу, што Язэпа Гаўрылюка, на жаль, няма ўжо сярод жывых і ён асабіста не пацвердзіць і не запярэчыць усяму таму, аб чым я даведаўся ад Аляксандра Лучко і ад іншых жыхароў вёсак Слохі і Турна.

Віктар Рудчык

ВЕР-НЕ-ВЕР

Астроне! Я нядаўна стала на работу. І сніцца мне, што мая кіраўнічка і яшчэ некалькі асоб маюць ляцець у Космас. Мы ўсе вельмі задаволены, што гэта з нашага прадпрыемства ляцяць у Космас. Але, на жаль, палёт не ўдаўся. І яны мусілі вярнуцца назад. Што гэта такое? Я маладая, незамужняя.

Аля

Аля, ой як часы змяніліся! Калісь то сніліся жураўлі, што ляцелі ў вырай, а сёння сніцца нам ужо не лёт птахаў, а чысты Космас! І ўжо ў сувязі з гэтым сон твой можна інтэрпрэтаваць дваяка. Бо падумай сама: каб табе прысніўся лёт над зямлёй нібы птушкі, абазначала б гэта нешта добрае, радаснае. Космас жа пакуль што не ўяўляецца нам як нейкая радасная, светлая падзея. Таму, здаецца, што нешта непрыемнае чакала тваю кіраўнічку і яшчэ некалькі асоб з прадпрыемства. А паколькі палёт не ўдаўся і яны вярнуліся назад на Зямлю, трэба спадзявацца, што тыя непрыемнасці, якія ім рыхтаваліся, пройдуць міма.

Астрон

ТРЫБУНА чытачоў

НАЙВАЖНЕЙШАЕ Ў ЖЫЦЦІ — ВЫБАР ПРАФЕСІІ

Вельмі кепска, як чалавек пападзе не на сваё месца. Давялося мне гаварыць з кіраўніком аднаго СКРу. Кажа ён: „Быў у нас трактарыст Коля. Выслаў я яго зямлю араць. Вяртаецца Коля хмуры. Коля, што сталася? Ага, што? Я трактарам прыехаў, а плугі ў дарозе адчапіліся. Ну, добра, кінь ты гэта рабіць. Будзем пясок на дарогу вазіць. Коля зноў вяртаецца хмуры. Што такое, Коля? Тое, што прычэпа адчапілася і ў адкосе ляжыць. Я зноў: кінь гэта рабіць, будзеш у малачарню малако вазіць. Вярнуўся Коля: ой, пане кіраўнік, як уязджаў у малачарню, два слупы перакуліліся. (На наступны дзень). Ехаў я ў тую малачарню і 800 літраў малака згубіліся. (Праз некалькі дзён). Ведаеце, кіраўнік, трэба мне ад гэтай работы адрачыся. Чаму? Бо з малачарні прысылалі плацішь за тое малако. Дык пабудзь, адрабі. Так, адрабі... З СКРу таксама прысылалі за топліва плаціць...“

Ад вайны і голаду і ад такіх працаўнікоў барані, Божа, нашы СКРы.

Мар'я Пень

СУПОЛЬНА З САЛДАТАМІ

Па ініцыятыве дубіцкай маладзёжнай арганізацыі, якую ўзначальвае дырэктар ГОКу Галіна Пятровіч, у жніўні адбылася сяброўская сустрэча з салдатамі Модлінскай вайсковай школы. Адбылася яна ў святліцы ў Дубічах Царкоўных. Прайшла ў сардэчнай атмасферы. Наша моладзь многа даведалася аб жыцці-быцці салдат, аб іх адказнай і цяжкай працы. Пасля выступіў інструментальна-вакальны ансамбль, які працуе пры ГОКу, пад кіраўніцтвам Антаніны Назарук.

На заканчэнне аж да самага ранку была маладзёжная забава. Нашы госці-салдаты былі вельмі задаволены сустрэчай і прыёмам, які ім падрыхтавала дубіцкая моладзь. Салдаты, каб аддзякаваць, дапамаглі грамадскім чынам сабраць ураджай ў мясцовым СКРы і ў тых сялян, у якіх выступалі цяжкасці з рабочымі рукамі. Салдаты многа дапамаглі некаторым сялянам з Дубічаў Царкоўных і Тафілаўцаў. У пачане брала ўдзел 60 асоб, у тым ліку 30 салдат. Іх СКР, так і сяляне сардэчна дзякуюць моладзі і салдатам за аказаную дапамогу.

М. Панфілюк

ДАПАМОГА

Рабочыя горада Бельска актыўна памагалі мясцоваму ПГРу пры ўборцы збожжа. Арганізаваліся брыгады, якія рэгулярна ішлі на працу ў поле. Такая дапамога была вельмі карысная і патрэбная. Брыгады працавалі салідна, чаго нельга сказаць аб тэхнічным наглядзе з ПГРу. Кіраўніцтва ПГРу несалідна і няспраўна арганізавала транспарт, давоз ахаладжальных напіткаў і т.п. Можна было б акрэсліць, што людзі з бельскага ПГРу ўводзілі балаган, замест салідна ўзяцца за працу.

І. Кірызюк

МОЛАДЗІ І ДЗЕЦЯМ

Трэцяя часць жыхароў горада Бельска гэта моладзь і дзеці. 120 малышоў прыносяць бацькі ў яслі. У горадзе працуе 20 грамадскіх апекуноў, што апякуюцца 95 дзяцьмі, якія не маюць бацькоў. Аддзел ВСС „Сполэм“ у Бельску прызнаў ашчадныя кніжачкі на кватэры двайм дзецям, якія цяпер знаходзяцца ў белавежскім дзетдоме. Бельская малачарня памагла ў арганізацыі шклянкі гарачага малака ў школах. Жыллёвая спулдзельня і Камунальная гаспадарка пабудавалі пляцы для гульняў на ўсіх пасёлках. Раён дарог і масгоў, які апякуецца прадшколлем нумар 2, выканаў паслугі вартасцю 45 тысяч зл.

Румі

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

У вёсцы Клейнікі згарэла стадола з сёлетнімі плёнамі. Затраты — 90 тысяч зл.

На шашы з Беластока ў Варшаву каля вёскі Бабіна. гміна Харошча. „Фіят-125“ падбіў жанчыну, якая ўвайшла на вуліцу. У выніку жанчына памерла.

На дарозе ў гміне Ясвілы самаход „Форд“ наехаў на 6-гадовага хлопчыка, які загінуў на месцы.

СЛОВА ДА ІНЖ. Б. РУДКОЎСКІНА

У апошні час рэдка паяўляюцца на старонках „Нівы“ матэрыялы нашага слаўнага інж. Б. Рудкоўскіна. У чым справа? Без „Запісак натураліста“ ў „Ніве“ мне нечага не хапае. Што з вамі, паважаны сябра? Ці нечага пагніваліся на нашу „Ніву“? Я хачу сказаць, што кожны з нас меў у сваёй карэспандэнцкай працы клопаты і розныя крызісы. Але яны праходзяць, і зноў свеціць сонца. Пішыце, як найбольш. Гэта мая просьба і чытачоў з маёй тэрыторыі.

Вы, сябра Рудкоўскін, не з тых, якія цураюцца свайго. Я быў у вас у мінулым годзе і, калі ішлі мы па вуліцах горада Бельска, дык вы, помню, з кожным, каго сустракалі, віталіся па-беларуску і гаварылі па-беларуску. А помню, сустракаліся тады і начальнікі. І помню, яны таксама стараліся гаварыць з вамі па-беларуску. Во як цудоўна! Чакаем вас зноў на старонках „Нівы“.

М. Панфілюк

ТАКІХ БОЛЬШ!

Іван Клін, жыхар сяла Крывяцічы, салідна вядзе гаспадарку. Дапамагае яму жонка. Маюць добрыя вынікі ў вырошчванні збожжа. Ужо некалькі гадоў з вялікім поспехам гэтыя гаспадары вядуць адкормку свіней, маюць вялікую механізаваную тучарню. У іх уласны трактар з прыладамі.

Іван паставіў таксама вялікі мураваны дом з усімі выгадамі. Жыве ён не горш, як найбольшы пан у горадзе. Такімі людзьмі нам трэба ганарыцца. Іх багацце — з працы іх рук.

І. Кірызюк

СВЯТА ЧЫГУНАЧНІКАЎ

Кожны год у другую нядзелю верасня чыгуначнікі адзначаюць сваё свята. Даўней шумлівы быў „калеяж“. Трынаццатая зарплата, два дні танцавальнай вечарыны, канцэрты самадзейнікаў. Гэта былі гады!

У гэтым годзе наш „калеяж“ прайшоў ціха, амаль непрыкметна. І каб у Чаромху не завіталі оперныя спевакі з Бернардам Ладышам на чале, чаромхаўскія чыгуначнікі не ведалі б, што і было іх свята. Як бачым, занікаюць прыемныя традыцыі.

(ус)

ГІСТОРЫЯ

У Дубіцкай гміне пажарніцтва мае багатую гісторыю. Для прыкладу назавем пажарную ахову ў вёсцы Тафілаўцы. Яе начальнік Ян Роля ўжо доўгія гады кіруе пажарнікамі ўсёй вёскі. Тафілаўскія пажарнікі заўсёды на пасту. Цяпер Тафілаўцы маюць добрую і выгодную рамізу. Яна пабудавана разам з вясковай святліцай. Многа працы і ініцыятывы ўнеслі пажарнікі.

Найлепшыя пажарнікі ў Тафілаўцах атрымалі медалі „За заслугі для пажарніцтва“. Гэта Ян Бахмат, Ян Леанюк, Павел Петручук, Пётр Кулік і Мікалай Рыбак. Усе яны таксама перадавыя гаспадары ў сваёй вёсцы.

М. Панфілюк

НОВЫ КЛУБ

У Семяноўцы, гміна Нараўка, быў адкрыты клуб „Рух“. Гаспадыняй клуба стала Ірэна Бірыцкая. Заходзіць сюды многа моладзі, каб пагуляць у шашкі і шахматы, паслухаць новых песень, пераглянуць газеты, пагаварыць аб розных справах, якія каму на сэрцы ляжаць.

Румі

ЧАМУ ТАК?

Зайшоў я аднойчы ў свой чаромхаўскі таварны дом „Паўшэхны“ і бачу, малака шмат засталося непрададзенага. І чаргі няма. Пытаюся ў загадчыцы, чаму так многа малака, а тая мне гаворыць, што людзі так адносяцца да гэтай крамы, што калі б хоць дзень не хапіла малака ці хлеба, усе сталі б на ногі. Нават сам начальнік пайшоў бы. Але калі ў іншых пунктах нечага не хапае, дык усе маўчаць.

Гэта праўда, я асабіста амаль кожны дзень куплю ў буфеце на станцыі. Там хутка выходзіць і хлеб, і малако, і рэдка можна купіць штось ужо пасля абеда, а ў „Паўшэхным“ — калі ласка, купляйце. Аднак людзі не ідуць. Чаму? Бо па дарозе віядук — значыць або цяжка прайсці яго, або проста не хочацца. З гэтага вывад такі, што чаромхаўцы пачынаюць капрызнічаць. Мараль: самі не ведаем, чаго хочам.

(ус)

БОЛЬШ ДРЭЎ!

10-15 гадоў назад Бельск быў поўны зелені. Вялікі размах жыллёвага будаўніцтва ў горадзе даўёў да масавага знішчэння дрэў. Цяпер на новых пасёлках пуста. Найгорш выглядае пасёлак „Цэнтр“, які пяць гадоў назад быў падобны на сад. Трэба, каб восенню ўжо гэтага года адміністрацыя жыллёвых пасёлкаў у Бельску пасадзіла дрэвы і кусты. Можна было б арганізаваць грамадскі пачын. Дрэвы нам патрэбны, як паветра. Зрэшты, без дрэў і паветра не будзе.

Іван Кірызюк

БЕЛЬСКІ АДДЗЕЛ „РУХ“

Змяшчаецца ён на вуліцы Гагарына. Тут бюро і склады. Працуе 66 асоб. Дырэктарам з'яўляецца Мечыслаў Дронжык. Апоўначы прывозяць з Варшавы і з Беластока газеты. Уначы з чацвярга на пятніцу прывозяць таксама 600 экземпляраў „Нівы“, якую сартаваўы раскладаюць на паасобныя кіёскі. Да 6 гадзіны раніцы яна павінна ўжо быць у кіёсках, каб людзі, ідучы на працу, маглі купіць газету.

Пры аддзеле ёсць спажывецкі кіёск, у якім прадае Маргарыта Ануфрыюк. Яна ветлівая і добра выконвае сваю працу.

Андрэй Гаўрылюк

У КЛЯШЧЭЛЯХ НА „ГОРЦЫ“

За Кляшчэлямі, каля шашы Кляшчэлі-Чаромха, на невялічкім узгорку расселіся: ГСаўская пякарня, каўбасная, збожжавыя склады, а крышку далей — склады з мінеральнымі ўгнаеннямі. У адным месцы можна выпісаць кармы, заплаціць за іх, узяць вугаль і ўгнаенні. Ёсць тут таксама крама з таварамі, неабходнымі селяніну ў гаспадарцы, як сельскагаспадарчыя машыны, будаўнічыя матэрыялы і г.д. У той краме, на „горцы“ (так яе людзі завуць) можна знайсці многія дэфіцытныя тавары, аб якіх у Беластоку ці Варшаве і гаворкі няма. А ўсё гэта дзякуючы дбайнасці працаўнікоў.

Раней краму вяла Людміла Аўтанюк з мужам Яўгенам. Зараз працуе тут Мікалай Такаюк з жонкай Валянцінай. Як даўней Аўтанюкі, так цяпер Такаюкі намагаюцца забяспечыць краму неабходнымі таварамі. Аднак не заўсёды яно так выходзіць. Вось што гаворыць М. Такаюк: не даюць нам сельскагаспадарчых машын, такіх, як культыватары — конныя і трактарныя, сеялкі, касілкі, а сяляне іх дамагаюцца. Ды склад сельскагаспадарчых машын у Гайнаўцы нам іх не дае. Выступае таксама праблема з запаснымі часткамі. Гайнаўскія загадчыкі складаў не вельмі цікавяцца намі. Вось што я прыкмеціў: 2 мая г.г. я запатрабаваў 100 штук „сталек да пальца“ (так называецца частка касілкі). 13 мая атрымаў тавар. У фактуры было выпісана 100 штук „сталек да пальца“ а аказалася, што гэта „багнеты“ для касілак. 11 ліпеня паўтарыў я запатрабаванне на „сталькі“. 16 ліпеня атрымаў зноў не „сталькі“, а „багнеты“. З маёй крамы гайнаўскія загадчыкі зрабілі склад „багнетаў“. Дзіўны звычай прыдумалі гайнаўскія гандлёўцы. Ці ж не час, мільня, упарадкаваць уласны панадворак?

ус)

(Працяг са стар. 5)

яшчэ ёсць такое марнатраўства! А ці ж гэта адзіны прыклад? Многа яшчэ такіх неахайных гаспадароў, дзяржаўных установ і прадпрыемстваў, якім галава не баліць пра грамадскую маёмасць. Ужо пара выкараніць з нашага штодзённага жыцця прымаўку: „Гэта не маё, мне галава не баліць“. Наша краіна патрабуе зараз ад кожнага добрасумленнасці і самаахвярнасці, пашаны да грамадскага супольнага дабра. Трэба ад пачатку ліквідаваць такія факты, аб якіх гаворыць Гром. Няхай гэта карэспандэнцыя будзе першай ластаўкай — заклікам для ўсіх нас: грамiць марнатраўства і марнатраўнікаў! Калі далучымся да нашага калегі і будзем паказваць прыклады марнатраўства грамадскай маёмасці, унясем сваю важкую цаглінку ў пабудову лепшай для ўсіх нас будучыні.

Ул. Сідарук

СУПРАЦЬ ХУЛІГАНАЎ

Праблема хуліганства нам вядомая. Аб ёй і „Ніва“ ўжо пісала. У апошні час у нумары 37 закрануў яе зноў Валянцін Семянюк у заметцы „На дарожных шляхах“.

Тое, што наша моладзь дрэнна сябе паводзіць, вядома. Такія прыклады, аб якіх сказаў калега Семянюк, можна сустрэць дзесяткамі, на кожным кроку — у цягніках, аўтобусах, на чыгуначных станцыях, на вуліцы. Чаму так дзеецца? Ці без гэтага нельга жыць? Калі станем бачыць нейкага кудлатага, і не толькі кудлатага, нічога не выйдзе, нічога не зменіцца. Далей будзем слухаць „лацінскую мову“, а дзеці і моладзь далей будуць яе вывучаць. Нельга нам прайсці побач такіх з'яў і маўчаць. Трэба супрацьдзейнічаць. Не трэба спадзявацца толькі на „Ніву“, што прачытаўшы пра дрэнныя паводзіны маладых, маладыя зменяцца. Трэба таксама і адразу, калі чуеш брыдкія словы, гаварыць з тымі маладымі там жа — у аўтобусе або на вуліцы. Мне здаецца, што дзейнічаць нам трэба адкрыта і адважна. Тады і вынікі будуць лепшыя.

(ус)

У. Г. Дзякуем сардэчна за вашы цёплыя, сімпатычныя матэрыялы пад агульным загалоўкам „Як то калісь было“. Будзем друкаваць сістэматычна. Дзякуем за запрашэнне, абавязкова вас наведаем.

Анатоль Маўчун, Познань. „У апошніх нумарах „Нівы“ ў рубрыцы „Наша пошта“ друкуюцца цікавыя пісьмы. Ёсць там і адгалоскі з-за мяжы, напрыклад І. Казлоўскі піша пра абмен кнігамі і пра перапіску з грамадзянамі ПНР. Ёсць і пра водпуск, праведзены ў Беларусі нашым земляком. Па-мойму, пра такія справы людзі-чытачы павінны часцей пісаць у „Ніву“. Гэта прыемна чытаецца. Не сакрэт, што людзі з Польшчы ездзяць у Беларусь, а беларусы ў Польшчу. Перапіска таксама вядзецца. Гаварачы пра перапіску, нельга аднак не заўважыць, што ў большасці перапісваюцца маладыя і асабліва дзеці-школьнікі. А што б вы на тое, калі б „Ніва“ рашыла заахвоціць да перапіскі пажылых людзей? Гэта была б карысная работа. Праўду кажучы, такая работа не адзін раз і праводзілася.

У гэтым месцы хачу сказаць вялікае дзякуй „Ніве“, бо яна дапамагла і мне наладзіць не адно каштоўнае знаёмства. Дзякуючы „Ніве“ я здабыў многа цікавых кніг, даведаўся многа пра Беларусь. Шкада толькі, што гэта ўсё наступіла вельмі позна, не тады, калі я быў маладзейшы“.

Мар'я Пень. Мы вельмі задаволены, што вы ўсё ж вырашылі быць нашым карэспандэнтам. Пісаць умееце вельмі добра і вельмі правільна па-беларуску. Узнімаеце вельмі надзённыя праблемы. Жадаем поспехаў.

Уладзіслаў Дваракоўскі. Пішаце аб культуры спрэчак. а самі лаецеся: „дурны ёлап“, „морда“, „мужыцкі род, як быдла, трэба кнутом праз лоб“. Бедная культура!

Пазнаёмімся. Фёдар Крот, старэйшы чалавек з вёскі Вярсток, гм. Дубічы Царкоўныя. Жыве самотна, хоць выгадаваў і вывеў у людзі шасцёра дзяцей. Рэнціст, атрымлівае даволі высокую рэнту, мае свой дом. Гадуе крыху жывёлы. Вельмі хоча перапісвацца з таксама адзінокімі старэйшымі людзьмі, асабліва пажадана было б са старэйшымі жанчынамі.

ДРУЖБА

Аднойчы на вуліцы сустракаюцца малышы. Адзін кажа:

— Я — Пеця. А цябе як завуць?

— А табе навошта ведаць? — пытаецца Коля.

— Мы ж амаль суседзі, жывем у гэтым самым горадзе. Давай дружыць будзем.

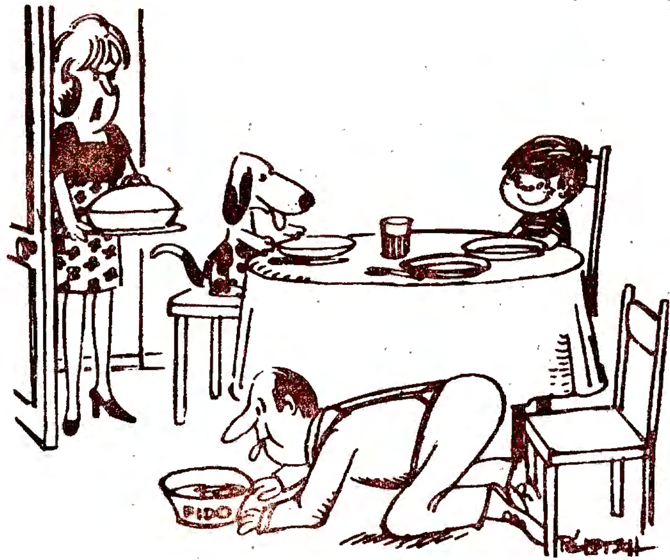
І падружылі. Коля вучыўся, а Пеця забаўляўся яго цацкамі. Спярша Пеця гаварыў: „Сёння буду ездзіць на тваім веласіпедзе. Ты ж і так заняты".

Потым, калі ўжо падраслі, Пеця сябру нічога не казаў. Проста па прывычцы браў нават Колеву дзяўчыну і след іхні за горадам прастываў. А калі Коля стаў вучоным і сям'ёй абзавёўся, за сваю жонку з Пецем пасварыўся. Пеця гэтага не перанёс. Перад усім светам аб'явіў Колю сваім ворагам, а да жонкі яго тайком і так заглядваў.

Моцна гараваў Коля, калі трэба было ехаць на доўгі час за мяжу ў навуковую камандзіроўку. Аднак пайшоў па розум у галаву і прыняў рашэнне. Пазваў Пецю і сказаў: „Што было, то прайшло — мала што ў жыцці бывае? Дружылі мы доўга, чаму не дружыць і сёння? Вось едзь са мной свет здабываць, будзеш маім першым асістэнтам. Будзем дзяліць бяду і роскаш папалам. І навуковую славу таксама".

Колькі ж было радасці! Сябры нашых вучоных выпівалі за дружбу, за паяднанне. Шчаслівы быў Пеця. Толькі Коля нешта цешыўся мала, хоць гэтага не аказваў. Будзе ж жонка жыць спакойна, калі адна астанецца? Але навошта быць песімістам. Ці ж не цудоўнае тое, што нават канфлікты дружбай можна развеяць? Бязмежныя магчымасці чалавечага розуму! Дык паднімем бакалы за тое, каб гэты розум служыў толькі ўзнёсламу!

А. Маўчун

— І трэба было табе абяцаць, што выканаеш усе яго пажаданні, калі ён добра будзе паводзіць сябе!

З „Весніка Задрыпоніі"

ПРАВІЛЫ ДОБРАГА ТОНУ

Заўсёды знімае пальчаткі, калі вітаецца з дамамі, баксёр Т. Задрыпун.

АКСІЁМА ДОКТАРА СКОКА

Аўтамабіль — не роскаш. Роскаш — гараж.

Пра маладосць яму напаміналі ў парку зарубіны на дрэвах „Іван + Ганна".

НІЎКА

АДВЕДЗІНЫ

Кастусь адведаў хворага таварыша. Гаспадыня наліла чарку слівянкі і запрашае яго:

— Выпіце за здароўе майго мужа!

Кастусь выпіў. Потым паўзіраўся на хворага таварыша і кажа:

— Ох, і паганы ён, бедачына, выгляд мае. Дайце я яшчэ адну чарку вып'ю за яго здароўе!..

ГУМАР З БАРАДОЮ

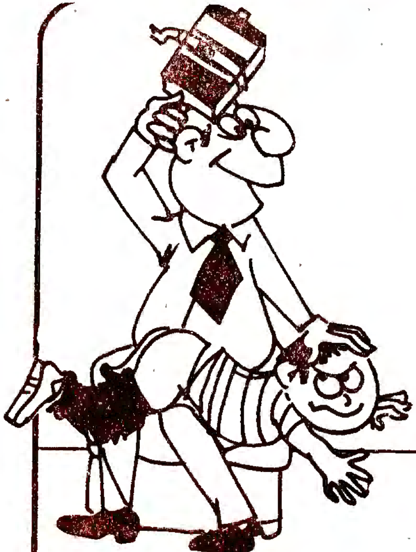
АДЗІН ДРУГОМУ НЕ ВЕРЫЦЬ

Прыйшоў вяровачнік да аптэкара купіць аршэніку.

— Не дам, — кажа аптэкар, — атруціцца можаш.

Праз колькі дзён прыходзіць аптэкар да гэтага самага чалавека купіць вяровак.

— Не дам, — кажа ён, — павесіцца можаш.

— Гэта кніга па дзіцячай псіхалогіі, вельмі добрая...

ПРЫЕМНЫЯ ЎСПАМІНЫ

— Што ты стаў і слухаеш, як жанчыны сварацца? — спытаў сусед.

— Нудна. Мая жонка ўжо тыдзень як на курорце...

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА!

Каму прысвячаецца — той здагадаецца

НАСТАЎНІЦКІ АЎТАРЫТЭТ

Са школы гусяня дамоў прыйшло
І — жых! — да маці пад крыло.
Прылашчыла малога маці,
Але пытае ў гусяняці:
„Ну, што ж і як у школе там было?"
Маленькі ж гусачок на гэта лямант справіў:
„Ды двойку качар мне паставіў!.."
„Чаму?"
„Не спадабаўся я яму...
Ледзь-ледзь з урокаў не адправіў".
У даным выпадку матулі, як відаць,
Было патрэбна разабрацца,
Што ў школе нарабіў малы, дазнацца
І па заслугах вучня пакараць.
Не можа быць, каб качар прыдзірацца
Да вучня без падстаў
Пачаў.
Бо двойку ў дзённік, скажам смела,
Настаўнік без прычын не будзе выстаўляць.
І тут бацькі яго павінны падтрымаць.
Матуля ж засіпела:
„Пасссскуднік вашшш насссстаўнік, прайдзісссвет.
У ссспраў ён не унік як ссслед
І двойку гуссняці ўпёк адразу.
Такога выганяць патрэбна з класса!
Чаму навуча гэткі дармаед?"
Сіпіць матуля, а малы бязмежна рады, —
Не ён жа, а настаўнік вінаваты.
Сказала маці так — яна ж аўтарытэт!
Ну што цяпер настаўнік для малога?
Пустышка, нуль, не значыць ён нічога.
І ў школе так пачаў малы сябе трымаць,
Што нельга ўжо было і рады даць.
Не толькі качара, настаўніка любога
Блазнюк ужо не хоча паважаць.
А што далей было? Нявартая размова.
Нямала папакутвалі з малым.
І ўсё таму, што на настаўніка сурова
Матуля засіпела перад ім.
Шаноўныя бацькі і маці ўсе!
Прашу запомніць байку гэту:
Падрыў настаўніцкага аўтарытэту
Нічога, апроч ліха, не нясе.

Уладзімір Корбан

РАЗВУЧВАЕМ БЕЛАРУСКІЯ ПЕСНІ

ТЫ ЎСПОМНІ ЎСЁ

Словы А. Куляшова
Музыка І. Лучанка

Калі вясною закукуе
Зязюля ў лесе раніцой,
Ты прыгадай вясну другую,
Сустрэчы нашыя з табой.

Прыпеў:
Згадай усё, што сэрцу міла
Што сэрцу дорага было.
Забудзь, што ўсё адгаманіла,
Адкукавала, адышло.

Згадай усё, што нам жадала
Зязюля ў звонкім гушчары.
Забудзь, як ў хованкі гуляла
Жаданне з намі да зары.

Прыпеў.

Тым дням, як рэху, не вярнуцца
Ні да цябе, ні да мяне.
Забудзь! Хай сэрцы адгукнуцца
Адно другому па вясне.

Прыпеў.

ДАЙЦЕ СЛОВА ДАКАЗАЦЬ

Вечар. Бацька чытае газету, маці прыбірае ў пакоі, дачка глядзіць тэлевізар і падчышчае пілачкай пазногці.

— Ой, Рая, колькі ж ты ўжо з'ела майго здароўя, — вучыцца кінула, недзе прападаеш цэлымі днямі і вечарамі, а памагаць не хочаш, ужо не ведаю, што рабіць з табою... Ды скажы ўжо ты хоць што-небудзь, Іван, а то сядзіш, як сноп недамалочаны, можа яна цябе паслухае, — кажа маці.

Бацька адлажыў газету і працадзіў:

— Яе трэба замуж аддаць.

— Ды табе вечна дурноты ў галаве, — кажа маці. — Ды ты паглядзі, якую выгадавалі, а якая ад яе дапамога...

Дачка падняла галаву, скоса глянула на маці і сказала:

— Ой, мама, ды годзе, угаманіцеся, дайце тату слова даказаць...

— Мама, ратуй, тут трэба вучыцца!

Курёзы

ТОЎСТЫ ХІТРУН

Італьянец Джузепе Серафіні ў свае 34 гады з'яўляецца самым тоўстым сярод таўстуноў і важыць аж 240 кілаграмаў. Такому нялёгка трымаць сябе на нагах. Але так ужо здарылася, што гэты непаваротлівы чалавек мае гарачы тэмперамент футбольнага балельшчыка, на якога ўсе звяртаюць увагу, бадай, не менш, чым на поле. Спачатку з яго пасмейваліся, потым убачылі, што Джузепе Серафіні неяк магнетычна ўздзейнічае на прысутных, а тыя ўсе разам уплываюць адпаведна на баявы настрой самой каманды.

Так ці інакш, а раптам усе пачалі лічыць прысутнасць Джузепе на матчы шчаслівым знакам для мясцовай футбольнай каманды. Таму яму і прадставілі магчымасць глядзець матчы бясплатна; абы сядзеў і арганізоўваў настрой балельшчыкаў. Ды яго самога гэта не задаволіла. Ён зразумеў, што тут пахне выгадай, і стаў адмаўляцца прысутнічаць на матчах, пры гэтым спасылаўся на дрэннае самаадчуванне, тэрміновыя справы, ад якіх залежыць матэрыяльнае становішча. Кончылася тым, што яму пачалі плаціць пэўны ганарар за згоду прыходзіць на стадыён і глядзець гульню. І ганарар добры — значная частка адлічэннаў ад збораў.

Між тым, Джузепе працягвае таўсцець. Дактары настойліва раяць зрабіць пэўныя захады, каб прадухіліць гэта, пагражаюць, што хутка ён сапсуе перагрузкай сэрца і можа памерці ад лішняй вагі. Але Джузепе і слухаць не хоча, адмаўляецца ад усялякага лячэння, бо лічыць, што менавіта гэтыя абставіны і прынеслі яму добры даход.

Хто сам на руку не чысты, той не ўдарыць па руцэ браканьера.